

SUKP(b):s historia (1938) om Ryska revolutionen 1917

Ur *Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjevikerna) historia. Kortfattad kurs*
(1938 – Stalin-upplagan)

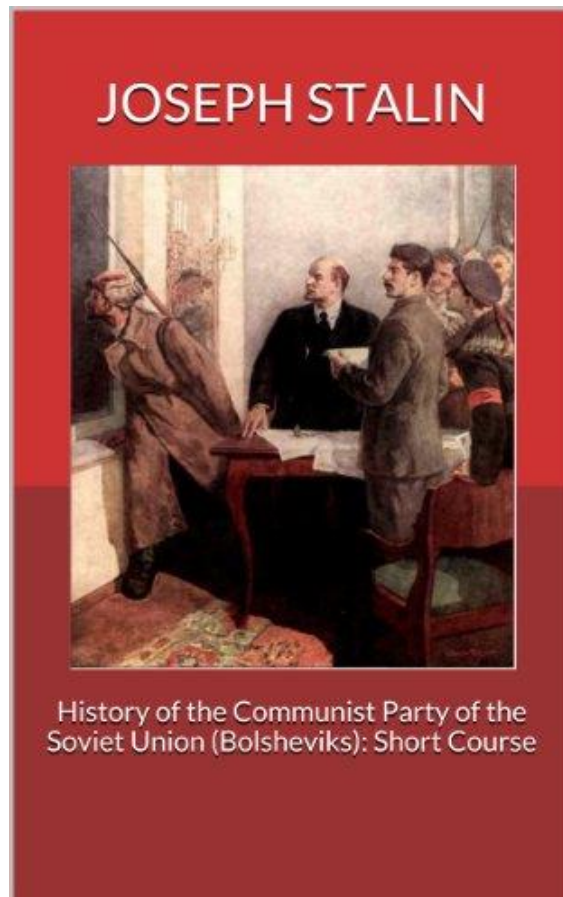
Innehåll

Introduktion	1
Sjätte kapitlet. Bolsjevikernas parti under det imperialistiska krigets period. Den andra revolutionen i Ryssland. (1914—mars 1917)	3
4. De tsaristiska truppernas nederlag vid fronten. Det ekonomiska förfallet. Tsarismens kris.	3
5. Februarirevolutionen. Tsarismens fall. Bildandet av arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Provisoriska regeringen bildas. Dubbelväldet.....	4
Kort sammanfattning.....	7
Sjunde kapitlet. Bolsjevikpartiet under perioden för den socialistiska Oktoberrevolutionens förberedelse och genomförande. (April 1917-1918).....	8
1. Situationen i landet efter februarirevolutionen. Partiets utträde ur illegaliteten och övergång till öppet politiskt arbete. Lenins ankomst till Petrograd. Lenins aprilteser. Partiets inriktning på övergång till den socialistiska revolutionen.	8
2. Början till provisoriska regeringens kris. Bolsjevikpartiets aprilkonferens.	12
3. Bolsjevikpartiets framgångar i huvudstaden. Provisoriska regeringens trupper gör en misslyckad offensiv vid fronten. Arbetarnas och soldaternas julidemonstration slås ned.....	15
4. Bolsjevikpartiet sätter kurs på det väpnade upprorets förberedande. Partiets sjätte kongress.	18
5. General Kornilovs sammansvärjning mot revolutionen. Sammansvärjningens krossande. Petrograd- och Moskvasovjeternas övergång till bolsjevikerna.	21
6. Oktoberupproret i Petrograd och provisoriska regeringens häktande. Andra sovjetkongressen och sovjetregeringens bildande. Andra sovjetkongressens dekret om freden och jorden. Den socialistiska revolutionens seger. Orsakerna till den socialistiska revolutionens seger.	24
Kort sammanfattning.....	31

Introduktion

Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjevikerna) historia, Kortfattad kurs fick mycket stor spridning: På ryska kom den ut i nära 43 miljoner exemplar och gavs dessutom ut på 66 språk (däribland svenska).

Enligt bokens försättsblad var den framtagen ”Under redaktion av en kommission av SUKP(b):s Centralkommitté”¹ och ”Godkänd av SUKP(b):s CK år 1938”. I den 1948 utgivna biografien *J.V. Stalin – bolsjevikernas stålhårde ledare* (nyutgåva Proletärkultur 1972) så tyckte man tydligen inte den formuleringen tillräckligt väl framhävde Stalin – och ”redaktionen” blev till Stalin själv: ”År 1938 utkom boken »SUKP(b):s historia. Kortfattad kurs», författad av Stalin och godkänd av en kommission av SUKP(b):s centralkommitté.” (sid. 108-9)

Omslaget till en engelsk nyutgåva (2013) av SUKP(b):s historia, där man uppenbarligen tagit fasta på Stalin-biografins påstående om författaren.

Man kan dra på munnen åt hur man på detta sätt tog tillfället i akt att befordra Stalin-kulten – just detta exempel tog fö Chrusjtjov upp i sitt ”hemliga tal” 1956² – men det som är viktigt att inse är att syftet med ”SUKP(b):s historia” var att skriva om den ryska revolutionens historia så att Stalin framhävdes som en av den ryska revolutionens främsta ledare (om inte *den allra främste*), samtidigt som de andra bolsjevikledarnas (förutom Lenins) insatser förringades, förvrängdes och smutskastades.

¹ I redaktionen ingick bl a Vilhelms Knorins, Jemeljan Jaroslavskij och Pjotr Pospelov. Flera av dem som arbetat med i författandet avrättades under den stora terrorn i slutet av 1930-talet, bland dem Knorins, medan Pospelov (efter Stalins död) blev Chrusjtjov-anhängare.

² Se [Chrusjtjovs tal 1956](#), sid 43-44

Eftersom Stalin i själva verket spelade en ganska undanskymd roll 1917, så krävde detta en hel del uppfinningsrikedom och manipulerande med historiska fakta. Detta är särskilt tydligt i de avsnitt som återges nedan. Några felaktigheter, utelämnade fakta och vrångbilder av verkligheten kommenteras i noter och fler tas upp i andra sammanhang³, men framställningen är så inpyrd av historieförfalskningar att den som vill få en någorlunda riktig bild av vad som skedde (och varför) måste konsultera andra historiska arbeten.

Bland de bättre kan nämnas [Ryska revolutionen, del 1](#) av den brittiske historikern E H Carr. En annan, utmärkt historik över Oktoberrevolutionen, är [Bolsjevikerna kommer till makten](#) av Alexander Rabinowitch, som nu finns i svensk översättning på marxistarkivet.

Isaac Deutschers Stalin- och Trotskij-biografier innehåller också välskrivna och faktamässigt tillförlitliga redogörelser för revolutionen ([Stalin](#), kapitlet ”1917”, resp [Den väpnade profeten](#), kapitel 9).

Sedan finns det tidsdokument⁴ och redogörelser från sådana som själva på olika sätt deltog i eller på nära håll iakttog händelserna och som sedan skrev om desamma. Dit hör John Reeds klassiska [Tio dagar som skakade världen](#), men i synnerhet Trotskijs: [Ryska revolutionens historia band 1](#), [band 2](#) och [band 3](#).

Av stort intresse är även den [Ryska revolutionens historia](#), som sammanställdes av en sovjetisk redaktionskommitté i slutet av 20-talet, dvs den utarbetades efter det att Stalin & Co börjat manipulera historien, men innan historieförfalskningarna fick de groteska proportioner som de senare fick (exempelvis beskrivs Trotskijs roll ganska positivt, även om han också utsätts för en del kritik). Man kan se denna historik som en slags interimistisk variant, som stod i vägen för den mer genomgripande omvälvning av historien som Stalin & Co senare skulle företa – den förpassades också ganska snabbt till obemärkthet, dvs man slutade tala om den och hänvisa till den – ytterligare en anledning till att den är intressant.

Och så finns 1962 års upplaga *Sovjetunionens kommunistiska partis historia* – se utdraget [SUKP:s historia \(1962\) om Ryska revolutionen 1917](#). Denna nya, av det sovjetiska kommunistpartiet auktoriserade historik, var ett försök att skriva om historien så den bättre passade Chrusjtjovs Sovjet. Den gör upp med en del av de allra värsta lögnerna i 1938 års version, men innehåller ändå en hel del bråte som ärvt från Stalin-epoken, plus en del nytt. Denna utgåva diskuteras närmare av Ernest Mandel i artikeln [30 frågor och svar om Sovjetunionens Kommunistiska Partis historia](#).

Martin F

³ Se [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#) avsnitten ”Stalinistisk historieskrivning: februari-april” (sid 65-66) och ”Stalinistisk historieförfalskning: oktober 1917” (sid.178-185).

⁴ Se dokumentsamlingen [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#) som har tonvikten på bolsjevikpartiets taktik och interna debatt.

Sjätte kapitlet. Bolsjevikernas parti under det imperialistiska krigets period. Den andra revolutionen i Ryssland. (1914—mars 1917)

....

4. De tsaristiska truppernas nederlag vid fronten. Det ekonomiska förfallet. Tsarismens kris.

Kriget hade redan pågått i tre år. Kriget hade ryckt bort miljoner människoliv, stupade, sårade och sådana som dött i de epidemier kriget förorsakade. Bourgeoisin och godsägarna hade inhöstat rikedomar under kriget. Men arbetarna och bönderna måste utstå allt större nöd och umbäranden. Kriget ödelade Rysslands folkhushållning. Omkring 14 miljoner friska arbetare hade inkallats till armén och ryckts bort från hushållningen. Fabriker och verkstäder lade ned driften. Den besådda åkerarealen minskade, emedan det rådde brist på arbetskraft. Befolkningen och soldaterna vid fronten svalt, gick barfota och i trasor. Kriget slukade alla landets resurser.

Tsararmén led det ena nederlaget efter det andra. Det tyska artilleriet öste hela skurar av granater över tsartrupperna. I tsararmén fattades kanoner, fattades granater, fattades till och med gevär. Ibland fanns endast ett gevär på tre soldater. Redan under kriget avslöjades den tsaristiska krigsministern Suchomlinov som förrädare, det visade sig att han stod i förbindelse med tyska spioner. Suchomlinov utförde det tyska spionageväsendets uppdrag: att omintetgöra frontens försörjning med granater, att ej leverera kanoner till fronten, ej ge den gevär. En del tsaristiska ministrar och generaler främjade själva i all tysthet den tyska arméns framgångar: tillsammans med kejsarinnan, som var förbunden med tyskarna, utlämnade de militärhemligheter åt tyskarna. Intet under, att tsararmén led nederlag och tvingades retirera. Till 1916 hade tyskarna redan hunnit erövra Polen och en del av Baltikum.

Allt detta utlöste hat och förbittring mot den tsaristiska regeringen bland arbetarna, bönderna, soldaterna och de intellektuella, ökade och skärpte den revolutionära rörelsen bland folkmassorna mot kriget, mot tsarismen, såväl bakom fronten som vid fronten, såväl i centrum som i de avlägsnaste områden.

Även den ryska imperialistiska bourgeoisin började gripas av missnöje. Den retades av den omständigheten att äventyrare i stil med Rasputin huserade vid tsarhovet och öppet arbetade för avslutandet av separatfred med tyskarna. Bourgeoisin blev alltmera övertygad om, att tsarregeringen var oförmögen att föra ett framgångsrikt krig. Den fruktade att tsarismen kunde gå med på separatfred med tyskarna för att rädda sin ställning. Därför beslöt den ryska bourgeoisin att genomföra en palatsrevolution i syfte att avsätta tsar Nikolaj II och till tsar i hans ställe utropa hans broder Mikael Romanov, som var förbunden med bourgeoisin. Härmed ville den slå två flugor i en smäll: för det första slå sig fram till makten och trygga ett fortsättande av det imperialistiska kriget, för det andra – med en liten palatsrevolution förebygga utbrottet av den stora folkrevolutionen, vars vågor började gå allt högre.

I denna sak understöddes den ryska bourgeoisin helt av de engelska och franska regeringarna. Dessa såg att tsaren var oduglig att fortsätta kriget. De fruktade att tsaren skulle göra slut på det hela genom en separatfred med tyskarna. Om tsarregeringen slöt separatfred så skulle Englands och Frankrikes regeringar med Ryssland förlora en bundsförvant i kriget, som inte endast band motståndarens krafter vid sina fronter, utan också levererade åt Frankrike tiotusentals utvalda ryska soldater. Därför stödde de den ryska bourgeoisin i dess försök att genomföra en palatsrevolution.

Tsaren stod sålunda isolerad.

På samma gång som misslyckandena vid fronten fortsatte, ökade det ekonomiska förfallet alltmera. Under januari- och februaridagarna 1917 nådde förfallet på livsmedels-, råämnes- och bränsleområdena djupast och tog sig de skarpaste uttryck. Livsmedelstillförseln till Petrograd och Moskva inställdes nästan helt och hållet. Det ena företaget efter det andra började slå igen. Driftinställelserna ökade arbetslösheten. Särskilt arbetarnas ställning blev outhärdlig. Bland allt bredare folkmassor vann den övertygelsen insteg, att det endast fanns en utväg ur det olidliga läget: det tsaristiska självhärskardömets störtande.

Tsarismen upplevde klart en kris på liv och död.

Bourgeoisin hade för avsikt att lösa krisen genom en palatsrevolution.

Men folket löste den på sitt eget sätt.

5. Februarirevolutionen. Tsarismens fall. Bildandet av arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Provisoriska regeringen bildas. Dubbelväldet.

Året 1917 inleddes med en strejk den 9 januari. Under strejken ägde demonstrationer rum i Petrograd, Moskva, Baku och Nisjnij-Novgorod, varvid omkring en tredjedel av alla arbetare i Moskva deltog i strejken den 9 januari. En tvåtusenhövdad demonstration skingrades av ridande polis på Tverskojbulvarden. På Viborgska chaussén i Petrograd anslöt sig soldater till demonstranterna.

”Idén om en generalstrejk – rapporterade Petrogradpolisen – vinner dag för dag nya anhängare och blir populär liksom 1905.”

Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna bemödade sig att leda in den begynnande revolutionära rörelsen i för den liberala bourgeoisin nödvändiga spår. Till den 14 februari, dagen för riksdumans öppnande, föreslog mensjevikerna att organisera ett arbetartåg till riksduman. Men arbetarmassorna följde bolsjevikerna – inte till duman, utan till demonstration.

Den 18 februari 1917 gick Putilovverkens arbetare i Petrograd ut i strejk. Den 22 februari strejkade arbetarna vid de flesta storföretagen. På Internationella kvinnodagen, den 23 februari (8 mars n. st.), gick arbetarkvinnorna på uppmaning av bolsjevikernas Petrogradkommitté ut på gatan för att demonstrera mot hungern, kriget och tsarismen. Arbetarkvinnornas demonstration understöddes av arbetarna genom en allmän strejkaktion i Petrograd. Den politiska strejken började växa över i en allmän politisk demonstration mot det tsaristiska systemet.

Den 24 februari (9 mars) upprepas demonstrationerna med än större kraft. Det var redan omkring 200.000 arbetare, som strejkade.

Den 25 februari (10 mars) omfattar den revolutionära rörelsen hela det arbetande Petrograd. De politiska strejkerna i de olika stadsdelarna övergår till en politisk generalstrejk i hela Petrograd. Överallt förekommer demonstrationer och sammanstötningar med polisen. Över arbetarmassorna fladdrar röda fanor med parollerna: ”Ned med tsaren!”, ”Ned med kriget!”, ”Bröd!”.

På morgonen den 26 februari (11 mars) börjar den politiska strejken och demonstrationen växa över i upprorsförsök. Arbetarna avvärjar polisen och gendarmeriet samt beväpnar sig själva. Ändock slutar den väpnade sammandrabbningen med polisen med att demonstrationen på Snamenska torget beskjutes.

General Chabalov, som förde befälet över Petrograds militärkrets, förklarar att arbetarna måste återgå till arbetet den 28 februari (13 mars), i annat fall kommer de att sändas till

fronten. Den 25 februari (10 mars) ger tsaren general Chabalov ordern: ”Jag befäller att redan i morgon inställa oordningarna i huvudstaden.”

Men det var inte längre möjligt att ”inställa” revolutionen.

På dagen den 26 februari (11 mars) öppnade 4:e kompaniet av Pavlovska regementets reservbataljon eld, men inte mot arbetarna utan mot avdelningar av den ridande polisen, som börjat skottväxling med arbetarna. Kampen om militären fördes ytterst energiskt och ihärdigt, i synnerhet av arbetarkvinnorna, som vände sig direkt till soldaterna, förbrödrade sig med dem och uppmanade dem att hjälpa folket att störta det förhatliga tsaristiska självhärskardömet.

Ledningen av det bolsjevikiska partiets praktiska arbete handhades vid denna tid av vårt partis i Petrograd befintliga Centralkommittés byrå med kamrat Molotov i spetsen. CK:s byrå utsände den 26 februari (11 mars) ett manifest med uppmaning att fortsätta den väpnade kampen mot tsarismen, att bilda en provisorisk revolutionär regering.

Den 27 februari (12 mars) vägrade militären i Petrograd att skjuta på arbetarna och började gå över på det upproriska folkets sida. Ännu på morgonen den 27 februari fanns det endast 10.000 revolterande soldater, men på kvällen var deras antal redan över 60.000.

De upproriska arbetarna och soldaterna började anhålla de tsaristiska ministrarna och generalerna samt befria revolutionärer ur fångelserna. De befriade politiska fångarna anslöt sig till den revolutionära kampens sak.

På gatorna pågick fortfarande skottväxling med poliser och gendarmer, som förskansat sig på hustaken med kulsprutor. Men militärens snabba övergång på arbetarnas sida avgjorde det tsaristiska självhärskardömet öde.

Då nyheten om revolutionens seger i Petrograd spreds till andra städer och till fronten, började arbetarna och soldaterna överallt avsätta de tsaristiska ämbetsmännen.

Den borgerligt-demokratiska Februarirevolutionen hade segrat. Revolutionen segrade, emedan arbetarklassen var revolutionens förkämpe och gick i spetsen för en rörelse av miljonmassor bönder i soldatrock ”för fred, för bröd, för frihet”. Proletariatets hegemoni var förutsättningen för revolutionens framgång.

”Proletariatet utförde revolutionen, det presterade hjältemod, det göt sitt blod, det drog de arbetandes och den fattiga befolkningens bredaste massor med sig . . .” – skrev Lenin under revolutionens första dagar. (*Lenin*, Saml. verk. b. XX, s. 23 -24.)

Den första revolutionen 1905 förberedde den snabba segern för den andra revolutionen 1917.

”Utan de tre åren, 1905-1907, av väldiga klasstrider och det ryska proletariatets revolutionära energi, skulle det varit omöjligt att genomföra den andra revolutionen så snabbt, det vill säga att slutföra dess *begynnelseetapp* på några dagar” – skrev Lenin. (Sammastädes, s. 13.)

Redan under de första dagarna av revolutionen uppstod sovjeterna. Den segerrika revolutionen stödde sig på arbetar- och soldatdeputerades sovjet. De upproriska arbetarna och soldaterna bildade arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Revolutionen 1905 hade visat, att sovjeterna var organ för det väpnade upproret och på samma gång embryot till den nya revolutionära makten. Sovjeternas idé levde i arbetarmassornas medvetande, och de förverkligade den redan dagen efter tsarismens störtande, bara med den skillnaden att 1905 bildades endast *arbetardeputerades sovjet*, medan i februari 1917 på bolsjevikernas initiativ uppstod *arbetar- och soldatdeputerades sovjet*.

Samtidigt som bolsjevikerna ledde massornas direkta kamp på gatorna, besatte kompromisspartierna, mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, deputeradeplatserna i sovjeterna och skaffade sig majoriteten inom dem. Härtill medverkade delvis den omständigheten, att de

flesta av bolsjevikpartiets ledare befann sig i fängelse och i förvisning (Lenin var i emigration, Stalin och Sverdlov i sibirisk förvisning), medan mensjevikerna och socialistrevolutionärerna fritt promenerade omkring på Petrograds gator. Så kom det sig, att i spetsen för Petrograds sovjet och dess exekutivkommitté stod representanter för kompromisspartierna: mensjeviker och socialistrevolutionärer. Likadant var det i Moskva och i en rad andra städer. Endast i Ivanovo-Vosnesensk, Krasnojarsk och några andra städer tillhörde majoriteten i sovjeterna redan från första början bolsjevikerna.

Då det väpnade folket – arbetarna och soldaterna – sände sina representanter till sovjeten, betraktade de den som organ för folkmakten. De ansåg och trodde, att arbetar- och soldatdeputerades sovjet skulle komma att förverkliga alla det revolutionära folkets krav och framför allt att fred skulle slutas.

Men arbetarnas och soldaternas överdrivna lättrogenhet spelade dem ett elakt spratt. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna hade inte ens en tanke på att sluta kriget, att uppnå fred. Deras avsikt var att utnyttja revolutionen till att fortsätta kriget. Vad revolutionen och folkets revolutionära krav beträffar, så ansåg socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, att revolutionen redan avslutats, och att uppgiften nu bestod i att befästa den samt gå över på den ”normala”, konstitutionella tillvarons spår tillsammans med bourgeoisin. Därför vidtog den socialistrevolutionära och mensjevikiska ledningen av Petrograds sovjet alla åtgärder den kunde för att tysta ned frågan om krigets likviderande och frågan om freden samt för att överlämna makten åt bourgeoisin.

Den 27 februari (12 mars) 1917 bildade riksdumans liberala deputerade, sedan de bakom kulisserna fört underhandlingar med de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna, riksdumans provisoriska kommitté med godsägaren och monarkisten Rodsianko, fjärde dumans ordförande, i spetsen. Och några dagar efteråt ingick riksdumans provisoriska kommitté och de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna för arbetar- och soldatdeputerades sovjets exekutivkommitté bakom bolsjevikernas rygg en överenskommelse att formera en ny regering för Ryssland – den borgerliga provisoriska regeringen med furst Lvov i spetsen, vilken tsar Nikolaj II redan före februariomvälvningen utsett till statsminister för sin regering. I provisoriska regeringen inträdde kadetternas huvudman Miljukov, oktobristernas huvudman Gutjov samt andra framträdande representanter för kapitalistklassen, medan socialistrevolutionären Kerenskij togs in som representant för ”demokratin”.

Resultatet blev att de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna för sovjetens exekutivkommitté lämnade makten åt bourgeoisin, och då arbetar- och soldatdeputerades sovjet senare fick kännedom om detta, godkände den med sin majoritet de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarnas handlingar trots bolsjevikernas protester.

Så bildades den nya statsmakten i Ryssland, vilken som Lenin sade bestod av representanter för ”bourgeoisin och de bourgeoiserade godsägarna”.

Men vid sidan av den borgerliga regeringen existerade en annan makt: arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Soldatdeputerade i sovjeten var huvudsakligen bönder, som mobiliserats för kriget. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet var organet för arbetarnas och böndernas förbund mot tsarmakten samt därjämte organet för deras makt, organet för arbetarklassens och böndernas diktatur.

På så sätt uppstod en egenartad sammanflätning av två makter, två diktaturer: bourgeoisins diktatur, personifierad i provisoriska regeringen, samt proletariatets och böndernas diktatur, personifierad i arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Det uppstod ett *dubbelvälde*.

Hur skall det förklaras, att socialistrevolutionärerna och mensjevikererna i början hade majoriteten i sovjeterna?

Hur skall det förklaras, att arbetarna och bönderna, sedan de segrat, *frivilligt* överlämnade makten åt bourgeoisins representanter?

Lenin förklarade det så, att miljoner politiskt oprövade människor vaknat och dragits in i politiken. Det var till största delen småbrukare, bönder, arbetare, som ännu helt nyligen varit bönder, människor som stod mitt emellan bourgeoisin och proletariatet. Ryssland var då det mest småborgerliga av alla de stora europeiska länderna. Och i detta land "översvämmade en gigantisk småborgerlig våg allt, kvävde det klassmedvetna proletariatet inte endast med sitt antal, utan också ideologiskt, det vill säga besmittade, fångade mycket stora kretsar av arbetare genom en småborgerlig syn på politiken." (*Lenin*, Saml. verk., b. XX, s. 115.)

Det var just denna våg av småborgerliga element, som lyfte mensjevikerernas och socialistrevolutionärernas småborgerliga partier upp till ytan.

Lenin visade, att en annan orsak härtill var förändringen av proletariatets sammansättning under kriget samt proletariatets bristande medvetenhet och organisering i början av revolutionen. Under kriget försiggick betydande förändringar i själva proletariatets sammansättning. Omkring 40 procent av arbetarstammen var mobiliserad till armén. Under krigsåren hade många småägare, hantverkare, butiksägare, vilka var främmande för den proletära psykologin, tagit arbete på fabriker för att komma undan mobiliseringen.

Det var just dessa småborgerliga mellanskikt av arbetare, som bildade en fruktbar jordmån för de småborgerliga politikerna – mensjevikererna och socialistrevolutionärerna.

Just därför var de politiskt oprövade breda folkmassorna, som översvämmats av de småborgerliga elementens våg och berusats av revolutionens första framgångar, under de första revolutionsmånaderna fångna av kompromisspartierna och samtyckte till att avstå statsmakten åt bourgeoisin i den naiva tron, att bourgeoisins makt ej skulle komma att hindra sovjeterna att utföra sitt arbete.

Bolsjevikpartiet stod inför uppgiften att genom ett tålmodigt upplysningsarbete bland massorna blotta provisoriska regeringens imperialistiska karaktär, avslöja socialistrevolutionärernas och mensjevikerernas förräderi och visa att det var omöjligt att uppnå fred utan att ersätta provisoriska regeringen med sovjeternas regering.

Och bolsjevikpartiet grep sig an detta arbete med den största energi.

Partiet återupprättade sina legala pressorgan. Redan fem dagar efter februarirevolutionen började tidningen "Pravda" utkomma i Petrograd och några dagar senare "Sotsialdemokrat" i Moskva. Partiet började träda i spetsen för massorna, som frigjorde sig från tron på den liberala bourgeoisin, tron på mensjevikererna och socialistrevolutionärerna. Det klargjorde tålmodigt för soldaterna och bönderna nödvändigheten av gemensamma aktioner med arbetarklassen. Det klargjorde för dem, att bönderna ej kommer att få vare sig fred eller jord om inte revolutionen föres vidare, om inte den borgerliga provisoriska regeringen ersattes med en sovjeternas regering.

Kort sammanfattning

Det imperialistiska kriget utbröt till följd av de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling, till följd av att jämvikten mellan de ledande stormakterna rubbats, till följd av att en nyuppdelning av världen medelst krig och upprättande av ett nytt jämviktsläge mellan krafterna blivit nödvändiga för imperialisterna.

Kriget skulle inte haft en så förödande karaktär och måhända överhuvud inte ens utvecklats med en sådan styrka, om ej II Internationalens partier svikit arbetarklassens sak, om de ej brutit II Internationalens kongressers beslut mot kriget, om de haft mod att gå aktivt tillväga och resa arbetarklassen mot sina egna imperialistiska regeringar, mot krigets anstiftare.

Bolsjevikpartiet visade sig vara det enda proletära partiet, som förblev socialismens och internationalismens sak troget samt organiserade inbördeskrig mot sin imperialistiska regering. Alla de övriga partierna inom II Internationalen, som var förbundna med bourgeoisin genom sina ledande överskikt, var i fångenskap hos imperialismen, gick över på imperialisternas sida.

Kriget, som var en återspeglning av kapitalismens allmänna kris, skärpte denna kris och försvagade världskapitalismen. Rysslands arbetare och bolsjevikernas parti var de första i världen, som framgångsrikt utnyttjade kapitalismens svaghet, bröt igenom imperialismens front, störtade tsaren och skapade arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Berusade av revolutionens första framgångar och invaggade i lugn av mensjevikernas och socialistrevolutionärernas försäkringar att därefter allt skulle gå bra, fylldes småbourgeoisins, soldaternas och även arbetarnas breda massor av tilltro till provisoriska regeringen och stödde densamma.

Bolsjevikpartiet ställdes inför uppgiften att upplysa de av de första framgångarna berusade arbetar- och soldatmassorna om, att det ännu var långt till revolutionens fullständiga seger, att så länge makten befann sig i händerna på den borgerliga provisoriska regeringen och kompromissmakarna – mensjevikerna och socialistrevolutionärerna – huserade i sovjeterna skulle folket få varken fred, jord eller bröd, att man för att uppnå fullständig seger måste ta ännu ett steg framåt och överlämna makten åt sovjeterna.

Sjunde kapitlet. Bolsjevikpartiet under perioden för den socialistiska Oktoberrevolutionens förberedelse och genomförande. (April 1917-1918)

1. Situationen i landet efter februarirevolutionen. Partiets utträde ur illegaliteten och övergång till öppet politiskt arbete. Lenins ankomst till Petrograd. Lenins aprilteser. Partiets inriktning på övergång till den socialistiska revolutionen.

Händelsernas gång och provisoriska regeringens uppträdande bekräftade med varje dag som gick att bolsjevikernas linje var riktig. De visade allt tydligare att provisoriska regeringen inte var för folket utan mot folket, inte för fred utan för krig, att den inte ville och inte kunde ge vare sig fred, jord eller bröd. Bolsjevikernas upplysningsarbete fann en gynnsam jordmån.

Samtidigt som arbetarna och soldaterna störtade tsarregeringen och tillintetgjorde monarkins rötter, strävade provisoriska regeringen avgjort till monarkins bevarande. Den 2 mars 1917 sände den i hemlighet Gutjkov och Sjulgin till tsaren. Bourgeoisin ville överlämna makten åt Nikolaj Romanovs broder Mikael. Men då Gutjkov slutade sitt tal på ett möte av järnvägsmän med utropet ”Leve kejsar Mikael!”, så krävde arbetarna att Gutjkov ögonblickligen skulle arresteras och kroppsvisiteras, i det de med förbittring upprepade det bekanta ryska ord-språket: ”Pepparoten är inte sötare än rädisan”.

Det var klart att arbetarna inte skulle tillåta monarkins återupprättande.

Samtidigt som arbetarna och bönderna, då de genomfört revolutionen och gjutit sitt blod, väntade att kriget skulle inställas, strävade att få bröd och jord och krävde energiska åtgärder i kampen mot förfallet, förblev provisoriska regeringen döv för dessa folkets livsviktiga krav.

Denna regering, som bestod av kapitalisternas och godsägarnas mest bemärkta representanter, hade inte ens en tanke på att tillfredsställa böndernas fordran på att jorden skulle överlämnas åt dem. Den kunde inte ens ge de arbetande bröd, ty för att göra detta måste den göra intrång på de stora spannmålshandlarnas intressen, måste den med alla medel ta spannmål av godsägarna, av kulakerna, och det kunde regeringen inte förmå sig till, emedan den själv var knuten vid dessa klassers intressen. Inte heller kunde den skänka fred. Förbunden med de engelsk-franska imperialisterna som den var, tänkte provisoriska regeringen inte alls på att upphöra med kriget, den bemödade sig tvärtom att utnyttja revolutionen till ett aktivare deltagande i det imperialistiska kriget från Rysslands sida, till att förverkliga sina imperialistiska avsikter ifråga om annexion av Konstantinopel och sunden samt ifråga om annexion av Galizien.

Det blev klart, att folkmassornas godtrogna förhållande till provisoriska regeringens politik måste få ett snart slut.

Det var klart, att dubbelväldet, som uppstått efter februarirevolutionen, inte skulle kunna hålla sig länge, ty händelsernas gång krävde att makten skulle vara koncentrerad någonstades på ett ställe: antingen i provisoriska regeringens konselj eller i händerna på sovjeterna.

Mensjevikernas och socialistrevolutionärernas kompromisspolitik vann visserligen ännu understöd bland folkmassorna. Det fanns fortfarande inte så få arbetare och ändå flera soldater och bönder, som trodde att ”snart kommer Konstituerande församlingen och ordnar allt till det bästa”, vilka tänkte att kriget ej fördes för annexioner utan av nödvång – för statens försvar. Sådana personer kallade Lenin fosterlandsförsvarare som av samvetsgrannhet råkat vilse. Bland alla dessa personer uppskattades den socialistrevolutionära och mensjevikiska löftes- och övertalningspolitiken ännu tills vidare som en riktig politik. Men det var klart, att löftena och övertalningarna inte kunde räcka länge, ty händelsernas gång och provisoriska regeringens beteende blottade och visade för varje dag, att socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kompromisspolitik var en politik av förhållande och bedrägeri mot godtroget folk.

Provisoriska regeringen inskränkte sig inte alltid till en politik som innebar förstucken kamp mot massornas revolutionära rörelse och kulissintriger mot revolutionen. Den gjorde ibland försök att övergå till öppet angrepp mot de demokratiska friheterna, ”återuppräta disciplinen”, särskilt bland soldaterna, försök att ”införa ordning”, d. v. s. att leda in revolutionen i den för bourgeoisin nödvändiga ramen. Men hur den än strävade i denna riktning, hade den ingen framgång, och folkmassorna förverkligade med brinnande iver de demokratiska friheterna: yttrande-, tryck-, förenings-, församlings- och demonstrationsfrihet. Arbetarna och soldaterna bemödade sig att i fullt mått utnyttja de demokratiska rättigheter, som de för första gången erövrat, till aktivt deltagande i landets politiska liv, för att förstå och fatta det läge som uppstått samt fatta beslut om hur man skulle handla i fortsättningen.

Efter februarirevolutionen framträdde bolsjevikpartiets organisationer, som arbetat illegalt under tsarismens ytterst svåra förhållanden, fram ur illegaliteten och började utveckla ett öppet politiskt och organisatoriskt arbete. Antalet medlemmar i bolsjevikernas organisationer översteg vid denna tid ej 40-45.000. Men det var kadrer som stålsatts i kampen. Partikommittéerna var reorganiserade enligt den demokratiska centralismens principer. Det hade införts valbarhet av alla partiorgan från de lägsta till det högsta.

Partiets övergång till legala förhållanden framkallade meningsskiljaktigheter inom partiet. Kamenjev och några funktionärer i Moskvaorganisationen, exempelvis Rykov, Bubnov och Nogin intog den halvmensjevikiska ståndpunkten att man villkorligt skulle understödja provisoriska regeringen och fosterlandsförsvararnas politik. Stalin, som just återvänt från förvisningen, Molotov och andra hävdade tillsammans med partiets majoritet en politik, som innebar misstro mot provisoriska regeringen, de uppträdde mot fosterlandsförsvaret och

manade till aktiv kamp för freden, till kamp mot det imperialistiska kriget. En del av partiarbetarna vacklade, vilket var en återspeglning av deras politiska efterblivenhet till följd av den långvariga vistelsen i fängelse eller förvisning.

Frånvaron av partiets ledare, Lenin, gjorde sig kännbar. Den 3 (16) april 1917 återvände Lenin efter en lång landsflykt till Ryssland.

Lenins ankomst hade en enorm betydelse för partiet, för revolutionen.

Redan i Schweiz, då Lenin erhållit de allra första underrättelserna om revolutionen, hade han skrivit till partiet och till Rysslands arbetarklass i "Brev från fjärran":

"Arbetare! Ni har gjort under av proletär heroism, av folkheroism i inbördeskriget mot tsarismen. Ni måste prestera under av proletär och folkomfattande organisering för att förbereda er seger i revolutionens andra etapp." (*Lenin*, Saml. verk, b. XX, s. 19.)

Lenin anlände till Petrograd den 3 april på natten. På Finländska bangården och på torget framför stationen hade tusentals arbetare, soldater och matrosar samlats för att möta Lenin. En obeskrivlig entusiasm grep massorna, då Lenin steg ut ur vagnen. De lyfte Lenin på händerna och bar så sin ledare in i stora stationssalen, där mensjeviker Tjcheidse och Skobelev började framföra ett "hälsningstal" i Petrogradsovjetens namn, var de "uttryckte förhoppningen", att Lenin skulle komma att finna ett "gemensamt språk" med dem. Men Lenin tog ingen notis om dem, gick förbi dem till arbetar- och soldatmassan, och höll från en pansarbil sitt berömda tal, i vilket han manade massorna till kamp för den socialistiska revolutionens seger. "Leve den socialistiska revolutionen!" – så slutade Lenin detta sitt första tal efter långa års landsflykt.

Efter ankomsten till Ryssland ägnade sig Lenin med all sin energi åt det revolutionära arbetet. Dagen efter ankomsten uppträdde Lenin med ett föredrag om kriget och revolutionen på ett bolsjevikmöte⁵, och sedan upprepade han teserna av sitt föredrag på ett möte, där förutom bolsjevikerna också mensjeviker deltog. Det var Lenins berömda Aprilteser, vilka skänkte partiet och proletariatet en klar revolutionär linje för övergången från den borgerliga revolutionen till den socialistiska.

Lenins teser hade en kolossal betydelse för revolutionen, för partiets fortsatta arbete. Revolutionen innebar den mest betydelsefulla vändpunkt i landets liv, och under de nya kampförhållandena efter tsarismens störtande behövde partiet en ny orientering, för att dristigt och tryggt kunna slå in på den nya vägen. Denna orientering fick partiet genom Lenins teser.

⁵ Detta "bolsjevikmöte", var i själva verket en allrysk konferens för partiarbetarna som samlade i Petrograd i slutet av mars. Den 29 mars höll där Stalin en rapport om inställningen till provisoriska regeringen, där han förespråkade ett slags kritiskt stöd till denna: "I så måtto som den provisoriska regeringen befäster revolutionens åtgärder, i denna utsträckning måste vi stöda den. Men i den mån den är kontrarevolutionär kan vi inte stöda den." Och den 1 april föreslog han enhet med mensjeviker på grundval av Zimmerwald-Kienthals riktlinjer.

Men den 4 april kom så Lenin till konferensen och presenterade sina Aprilteser som innebar en kursändring för bolsjevikpartiet, bl a avvisade han varje stöd åt den provisoriska regeringen (och framförde kritik mot den linje som Pravda fört i frågan).

Protokollet från denna konferens publicerades aldrig under Stalin-epoken, men Trotskij bekantgjorde det i [Stalins förfalskarskola](#). I Sovjet gavs de ut först 1962 i tidskriften *Voprosij istorij KPSSS*. Inget av Stalins inlägg under konferensen finns med i hans *Works* vol. 3 (utgiven 1946). Där ingår flera *Pravda*-artiklar från mars (den sista 28 mars). Sedan dröjer det till 11 april innan nästa text ("Two resolutions"), också den i *Pravda*. Anledningen är uppenbar: Det fanns ingenting från mellanperioden som Stalin ansåg vara politiskt tillräckligt OK för publicering.

Stalin skulle senare (november 1924) göra självkritik för sin politiska linje fram till Lenins ankomst. Denna självkritik citeras i 1962 års upplaga av SUKP:s historia, men nämns inte med ett ord i föreliggande historik.

Utförliga redogörelser för Stalins verksamhet och politik under mars-april finns i Deutschers [Stalin](#)-biografi s 81-81 och Trotskij's [Stalin del 1](#), s 140-153.

Lenins aprilteser gav en genial plan för partiets kamp för övergången från den borgerligt-demokratiska revolutionen till den socialistiska, för övergången från revolutionens första etapp till dess andra – till den socialistiska revolutionens etapp. Genom hela sin förgående historia var partiet skolat för denna väldiga uppgift. Redan 1905 hade Lenin i sin broschyr ”Socialdemokratins två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen” sagt, att proletariatet efter tsarismens störtande kommer att övergå till förverkligande av den socialistiska revolutionen. Det nya i teserna bestod i att de gav en teoretisk grundad, konkret plan för hur man skulle gå till verket vid övergången till den socialistiska revolutionen.

På det ekonomiska området gick övergångsåtgärderna ut på följande: nationalisering av all jord i landet jämte konfiskering av godsägarnas jord, sammanslagning av alla banker till en nationalbank och införande av kontroll över denna från arbetardeputerades sovjets sida, införande av kontroll över den samhälleliga produktionen och produkternas fördelning.

På det politiska området föreslog Lenin övergång från den parlamentariska republiken till sovjetrepubliken. Det var ett betydelsefullt steg framåt på den marxistiska teorins och praktikens område. Hittills hade de marxistiska teoretikerna ansett den parlamentariska republiken vara den bästa politiska formen för övergången till socialismen. Nu föreslog Lenin att ersätta den parlamentariska republiken med sovjetrepubliken som den mest ändamålsenliga formen för samhällets politiska organisation under övergångsperioden från kapitalismen till socialismen.

”Det säregna i det nuvarande läget i Ryssland – hette det i teserna – består i *övergången* från revolutionens första etapp, som skänkte makten åt bourgeoisin till följd av proletariatets otillräckliga medvetenhet och organisering – *till dess andra* etapp, vilken måste lägga makten i händerna på proletariatet och de fattigaste bondeskikten.” (*Lenin*, Saml. verk, b. XX, s. 88.)

Och vidare:

”Inte en parlamentarisk republik – ett återvändande från arbetardeputerades sovjet till denna skulle vara ett steg tillbaka – utan en republik av arbetar-, lantarbetar- och bondedeputerade sovjet över hela landet, nedifrån och upp.” (Sammastädes, s. 88.)

Kriget, sade Lenin, förblir ett imperialistiskt rövarkrig också under den nya, provisoriska regeringen. Partiets uppgift består i att klargöra detta för massorna och visa dem att det utan att störta bourgeoisin är omöjligt att göra slut på kriget med en verkligt demokratisk fred och ej med en våldsfred.

Gentemot provisoriska regeringen uppställde Lenin parollen: ”Inget som helst understöd åt provisoriska regeringen!”

Lenin påvisade vidare i teserna att vårt parti tillsvidare befinner sig i minoritet inom sovjeterna, att där härskar ett block av mensjeviker och socialistrevolutionärer, vilket för in det borgerliga inflytandet över proletariatet. Därför består partiets uppgift i:

”Att klargöra för massorna att arbetardeputerades sovjet är den *enda möjliga* formen för en revolutionär regering och att därför vår uppgift, så länge *denna* regering underordnar sig bourgeoisins inflytande, endast kan bestå i ett tålmodigt, systematiskt, ihärdigt, till massornas praktiska behov speciellt anpassat *klargörande* av felen i deras taktik. Så länge vi är i minoritet, arbetar vi på att kritisera och utreda felen, medan vi samtidigt förfäktar nödvändigheten av att hela statsmakten övergår till arbetardeputerades sovjeter...” (Sammastädes, s. 88.)

Detta innebar, att Lenin ej manade till uppror mot provisoriska regeringen, som för ögonblicket åtnjöt sovjeternas förtroende, han krävde ej dess störtande, utan han bemödade sig att medelst upplysnings- och värningsarbete vinna majoriteten i sovjeterna, ändra sovjeternas politik och genom sovjeterna få till stånd en ändring av regeringens sammansättning och politik.

Detta var att inställa sig på en fredlig utveckling av revolutionen.

Lenin krävde vidare, att man skulle lägga av sig den ”smutsiga skjortan” – avstå från att kalla partiet socialdemokratiskt. Socialdemokrater kallade sig både II Internationals partier och de ryska mensjevikerna. Detta namn hade smutsats och vanärats av opportunisterna, som svikit socialismen. Lenin föreslog att kalla bolsjevikpartiet det *kommunistiska partiet*, som Marx och Engels kallade sitt parti. Ett sådant namn är vetenskapligt riktigt, emedan det bolsjevikiska partiets slutmål är att uppnå kommunismen. Från kapitalismen kan mänskligheten direkt övergå endast till socialismen, det vill säga till ett gemensamt ägande av produktionsmedlen och fördelning av produkterna efter envars arbete. Lenin sade, att vårt parti skådar längre. Socialismen måste oundvikligen successivt växa över i kommunismen, på vars baner står skrivet: ”Av envar efter hans förmåga – åt envar efter hans behov”.

Till sist krävde Lenin i sina teser grundandet av en ny international, grundandet av den III. Kommunistiska Internationalen, fri från opportunism, från socialchauvinism.

Lenins teser utlöste ett ilsket tjut bland bourgeoisin, mensjevikerna och socialistrevolutionärerna.

Mensjevikerna vände sig till arbetarna med ett upprop, vilket inleddes med en varning om att ”revolutionen var i fara”. Faran bestod enligt mensjevikerna i att bolsjevikerna rest kravet på maktens övergång till arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Plechanov publicerade i sin tidning ”Jedinstvo” (Enhet) en artikel, vari han kallade Lenins tal ett ”tal i feberyrse”. Plechanov åberopade mensjevikens Tjcheidses ord, vilken yttrat: ”Lenin kommer att stanna ensam utanför revolutionen, men vi går vår egen väg”.

Den 14 april ägde en stadskonferens av Petrograds bolsjeviker rum. Den godkände Lenins teser och lade dem till grund för sitt arbete.

Någon tid efteråt godkände också partiets lokalorganisationer Lenins teser.

Hela partiet, med undantag av några isolerade individer av Kamenjevs, Rykovs och Pjatakovs typ, tog emot Lenins teser med väldig tillfredsställelse.

2. Början till provisoriska regeringens kris. Bolsjevikpartiets aprilkonferens.

Samtidigt som bolsjevikerna förberedde sig för ett fortsatt utvecklande av revolutionen, fullföljde provisoriska regeringen sitt folkfientliga verk. Den 18 april avgav provisoriska regeringens utrikesminister Miljukov till de allierade en förklaring om ”hela folkets strävan att föra världskriget till en avgörande seger samt provisoriska regeringens avsikt, att fullständigt iakttaga de förpliktelser vi påtagit oss gentemot våra bundsförvanter”.

Sålunda svor provisoriska regeringen trohet åt de tsaristiska fördragen och lovade att ytterligare gjuta så mycket av folkets blod, som imperialisterna behövde för att uppnå ett ”segerrikt slut”.

Den 19 april fick arbetarna och soldaterna kännedom om denna förklaring (”Miljukovs not”). Den 20 april kallade bolsjevikpartiets Centralkommitté massorna till protest mot provisoriska regeringens imperialistiska politik. Den 20-21 april (3-4 maj) 1917 gick arbetar- och soldatmassorna till ett antal av minst 100.000 man ut till demonstration, gripna av förbittring över ”Miljukovs not”. På fanorna lyste parollerna: ”Publicera de hemliga fördragen!”, ”Ned med kriget!”, ”All makt åt sovjeterna!”. Arbetarna och soldaterna tågade från utkanterna in mot centrum, till den plats där provisoriska regeringen befann sig. På Nevskij prospekt och på andra platser inträffade sammanstötningar med skilda grupper av borgare.

De mest ohöljda kontrarevolutionärerna, såsom general Kornilov, manade att skjuta på demonstranterna och gav till och med en sådan order. Men de truppavdelningar, som fick order härom, vägrade att utföra den.

En mindre grupp medlemmar av partiets Petrogradskommitté (Bagdatjev och andra) lanserade under demonstrationen parollen om att omedelbart störta provisoriska regeringen. Partiets CK utdömde strängt dessa ”vänster”-äventyrarens uppträdande, då den ansåg en sådan paroll för-tidig och oriktig, emedan den hindrade partiet att vinna sovjeternas majoritet på sin sida och stod i motsättning till partiets inställning på en fredlig utveckling av revolutionen.

Händelserna den 20-21 april innebar början till en kris för provisoriska regeringen.

Det var den första allvarliga rämnan i mensjevikernas och socialistrevolutionärernas kompromisspolitik.

Den 2 maj 1917 uteslöts Miljukov och Gutjkov under massornas tryck ur provisoriska regeringen.

Den första provisoriska *koalitions*regeringen bildades, i vilken vid sidan av representanter för bourgeoisin även inträdde mensjeviker (Skobelev, Tsereteli) och socialistrevolutionärer (Tjernov, Kerenskij o. a.).

Sålunda fann mensjevikerna, som 1905 förklarat det vara otillåtligt för socialdemokratins representanter att delta i den provisoriska *revolutionära* regeringen, det nu tillåtligt att deras representanter deltog i den provisoriska *kontrarevolutionära* regeringen.

Detta innebar mensjevikernas och socialistrevolutionärernas övergång till den kontra-revolutionära bourgeoisins läger.

Den 24 april 1917 öppnades bolsjevikernas sjunde (april)-konferens. För första gången under partiets tillvaro sammanträdde öppet en bolsjevikkonferens, vilken ifråga om sin betydelse intar samma plats i partiets historia som en partikongress.

Allryska aprilkonferensen uppvisade en bild av partiets stormande tillväxt. På konferensen var 133 delegater med beslutande röst och 18 med rådgivande röst närvarande. De representerade 80.000 organiserade partimedlemmar.

Konferensen behandlade och utarbetade partiets linje i alla krigets och revolutionens huvud-frågor: om det förhanden varande läget, om kriget, om provisoriska regeringen, om sovjeterna, om agrarfrågan, om den nationella frågan o. s. v.

I sitt föredrag utvecklade Lenin de satser, som han redan tidigare uttalat i Aprilteserna. Partiets uppgift bestod i att genomföra övergången från revolutionens första etapp, ”som skänkt makten åt bourgeoisin . . . till dess *andra* etapp, som måste lägga makten i händerna på proletariatet och de fattigaste bondeskikten” (*Lenin*). Partiet måste sätta kurs på att förbereda den socialistiska revolutionen. Som partiets närmaste uppgift ställde Lenin parollen: ”All makt åt sovjeterna!”.

Parollen ”All makt åt sovjeterna” innebar, att det var nödvändigt att göra slut på dubbelväldet, det vill säga maktens fördelning mellan provisoriska regeringen och sovjeterna, att man måste överlämna *all* makt åt sovjeterna, medan godsägarnas och kapitalisternas representanter måste drivas ut ur maktorganen.

Konferensen fastställde, att en av partiets viktigaste uppgifter var att outtröttligt klargöra den sanningen för massorna, att ”provisoriska regeringen i enlighet med sin karaktär är ett organ för godsägarnas och bourgeoisins herravälde”, likaså att avslöja det fördärvbringande i socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kompromisspolitik, vilka bedrog folket med

sina falska löften och förde in det under det imperialistiska krigets och kontrarevolutionens slag.

På konferensen uppträdde Kamenjev och Rykov mot Lenin. De upprepade efter mensjevikerna, att Ryssland ej var moget för den socialistiska revolutionen, att blott en borgerlig republik var möjlig i Ryssland. De föreslog partiet och arbetarklassen att inskränka sig till att ”kontrollera” provisoriska regeringen. I själva verket stod de, precis som mensjevikerna, på positionen att bevara kapitalismen, bevara bourgeoisins makt.

Sinovjev uppträdde också på konferensen mot Lenin i frågan om, huruvida bolsjevikpartiet skulle stanna kvar inom Zimmerwaldsammanslutningen eller bryta med denna och grunda en ny International. Som krigsåren visat, hade denna sammanslutning, ehuru den bedrev propaganda för freden, likväl faktiskt inte brutit med de borgerliga fosterlandsförsvararna. Därför yrkade Lenin på omedelbart utträde ur denna sammanslutning och organiserandet av en ny, Kommunistisk International. Sinovjev föreslog att man skulle stanna kvar hos Zimmerwaldarna. Lenin fördömde bestämt Sinovjevs uppträdande och kallade hans taktik ”ärkeopportunistisk och skadlig”.

Aprilkonferensen behandlade också agrarfrågan och den nationella frågan.

Efter Lenins referat i agrarfrågan fattade konferensen beslut till förmån för konfiskering av godsägarnas jord och dess överlåtande till bondekommittéernas disposition samt nationalisering av all jord i landet. Bolsjevikerna manade bönderna till kamp för jorden och bevisade för bondemassorna, att bolsjevikpartiet var det enda revolutionära parti, som i handling hjälpte bönderna att störta godsägarna.

En stor betydelse hade kamrat Stalins referat om den nationella frågan. Lenin och Stalin hade redan före revolutionen, strax före det imperialistiska kriget, utarbetat grundvalen för bolsjevikpartiets politik i den nationella frågan. Lenin och Stalin sade, att det proletära partiet måste understödja de förtryckta folkens nationella frihetsrörelse, som riktade sig emot imperialismen. I samband härmed hävdade bolsjevikpartiet nationernas rätt till självbestämning ända till avskiljande och bildande av självständiga stater. Denna synpunkt försvarade CK:s referent, kamrat Stalin, på konferensen.

Mot Lenin och Stalin uppträdde Pjatakov, som tillsammans med Bucharin redan under krigsåren intog en nationalchauvinistisk position i den nationella frågan. Pjatakov och Bucharin var emot nationernas självbestämmanderätt.

Partiets bestämda och konsekventa position i den nationella frågan, dess kamp för nationernas fullständiga likaberättigande och för tillintetgörande av alla former av nationellt förtryck och brist på nationellt likaberättigande tryggade partiet sympati och understöd av de förtryckta nationaliteterna.

Texten till resolutionen i den nationella frågan, som antogs av aprilkonferensen, lyder på följande sätt:

”Den nationella förtryckspolitiken, som är ett arv efter självhärskardömet och monarkin, stödjdes av godsägarna, kapitalisterna och småbourgeoisin för att skydda deras klassprivilegier och skilja arbetarna av olika folkslag från varandra. Den moderna imperialismen, som stärker strävan att undertrycka de svaga folken, är en ny faktor, vilken bidrar till det nationella förtryckets skärpande.

I den mån det nationella förtryckets avlägsnande kan uppnås i det kapitalistiska samhället, är detta möjligt endast under ett konsekvent demokratiskt republikanskt statskick och motsvarande statsstyrelse, som tryggar alla nationers och språks fullständiga likaberättigande.

Rätten till fritt avskiljande och bildande av självständig stat måste tillerkännas alla nationer, som ingår i Ryssland. Förnekande av denna rätt och uraktlåtenhet att vidtaga de åtgärder, som garanterar

dess praktiska förverkligande, är liktydigt med understöd åt erövrings- eller annexionspolitiken. Endast proletariats erkännande av nationernas rätt till avskiljande tryggar en fullkomlig solidaritet mellan de olika nationernas arbetare och möjliggör ett verkligt demokratiskt närmande mellan nationerna . . .

Frågan om nationernas rätt till fritt avskiljande får ej förväxlas med frågan om det ändamålsenliga i att en eller annan nation i ett eller annat ögonblick avskiljer sig. Denna senare fråga måste proletariats parti avgöra fullt självständigt i varje enskilt fall, ur synpunkten av hela samhällsutvecklingens intressen och med hänsyn till proletariats klasskamp för socialismen.

Partiet kräver en vidsträckt autonomi för de nationella områdena, avskaffande av tillsynen uppifrån, avskaffande av det obligatoriska riksspråket samt fastställande av de självstyrda och autonoma områdenas gränser på grundvalen av den lokala befolkningens egen uppskattning av de ekonomiska betingelserna och levnadsförhållandena, av befolkningens nationella sammansättning o. s. v.

Proletariats parti förkastar bestämt den så kallade ”nationella kulturautonomin”, d. v. s. att skolangelägenheterna o. s. v. undandras statens ledning och överlämnas i händerna på ett slags nationella lantdagrar. Den nationella kulturautonomin skapar konstlade skiljemurar mellan arbetare, som bor på samma ort och till och med arbetar i samma företag, alltefter deras tillhörighet till ena eller andra ”nationella kulturen”, d. v. s. den stärker arbetarnas samband med de enskilda nationernas borgerliga kultur, medan socialdemokratins uppgift består i att stärka världsproletariats internationella kultur.

Partiet kräver, att i författningen intages en grundlag, som förklarar alla slags privilegier för en av nationerna, allt slags kränkande av de nationella minoriteternas rättigheter ogiltiga.

Arbetarklassens intressen kräver, att arbetarna av alla Rysslands nationaliteter sammansmältes i enhetliga proletära organisationer, politiska, fackliga, kooperativa, upplysningsorganisationer o. s. v. Endast en sådan sammansmältning av de olika nationaliteternas arbetare i enhetliga organisationer kommer att ge proletariats möjlighet att föra en segerrik kamp mot det internationella kapitalet samt mot den borgerliga nationalismen.” (SUKP(b) i resolutioner, del I, s. 239-240.)

Sålunda avslöjades på aprilkonferensen den opportunistiska, antileninska linje, som Kamenjev, Sinovjev, Pjatakov, Bucharin, Rykov och deras fåtaliga meningsfränder följde.

Konferensen följde enligt Lenin, i det den intog en klar ståndpunkt i alla de viktigaste frågorna och satte kurs på den socialistiska revolutionens seger.

3. Bolsjevikpartiets framgångar i huvudstaden. Provisoriska regeringens trupper gör en misslyckad offensiv vid fronten. Arbetarnas och soldaternas julidemonstration slås ned.

På basis av aprilkonferensens beslut utvecklade partiet ett väldigt arbete på att erövra massorna, på deras uppfostran till kamp och deras organisering. Partiets linje under denna period gick ut på att genom ett tålmodigt klarläggande av den bolsjevikiska politiken samt avslöjande av mensjevikernas och socialistrevolutionärernas kompromisspolitik isolera dessa partier från massorna och erövra majoriteten i sovjeterna.

Vid sidan av arbetet i sovjeterna utförde bolsjevikerna ett väldigt arbete i fackföreningarna, i fabrikskommittéerna.

Speciellt utförde bolsjevikerna ett omfattande arbete inom armén. Överallt började militärorganisationer bildas. Vid fronthärens och bakom fronten arbetade bolsjevikerna rastlöst på att organisera soldaterna och matroserna. En särskilt stor roll ifråga om soldaternas revolutionerande spelade den bolsjevikiska fronttidningen ”Okopnaja Pravda” (Skyttegravs-Pravda).

Tack vare detta propaganda- och agitationsarbete av bolsjevikerna företog arbetarna i många städer redan under revolutionens första månader omval till sovjeterna, i synnerhet till räjong-

sovjeterna, varvid de slog ut mensjeviker och socialistrevolutionärerna samt i deras ställe valde in anhängare av bolsjevikpartiet.

Bolsjevikernas arbete gav utomordentliga resultat, särskilt i Petrograd.

30 maj-3 juni 1917 hade Petrograds fabrikskommittéer en konferens. På denna gick redan tre fjärdedelar av delegaterna med bolsjeviker. Petrograds proletariat följde nästan helt och hållet den bolsjevikiska parollen: ”All makt åt sovjeterna!”.

Den 3 (16) juni 1917 sammanträdde första allryska sovjetkongressen. Bolsjeviker var ännu i minoritet i sovjeterna – på kongressen hade de något över 100 delegater mot 700-800 mensjeviker, socialistrevolutionärer och andra.

På första sovjetkongressen avslöjade bolsjeviker ihärdigt det ofärdsbringande i kompromissandet med bourgeoisin, blottade krigets imperialistiska karaktär. Lenin höll ett tal på kongressen, i vilket han bevisade den bolsjevikiska linjens riktighet och förklarade att endast sovjetmakten kan ge de arbetande bröd, ge bönderna jord, uppnå fred och föra landet ut ur förfallet.

Vid denna tid pågick i Petrograds arbetarstadsdelar en masskampanj för att organisera en demonstration och framföra krav till sovjetkongressen. I sin önskan att förebygga en egenmäktig arbetardemonstration och med beräkning på att utnyttja massornas revolutionära stämning för sina syften, beslöt Petrogradsovjetens exekutivkommitté att anordna en demonstration i Petrograd den 18 juni (1 juli). Mensjeviker och socialistrevolutionärerna räknade med att demonstrationen skulle gå under antibolsjevikiska paroller. Bolsjevikpartiet tog energiskt itu med förberedelserna till denna demonstration. Kamrat Stalin skrev därvid i ”Pravda”, att ”... vår uppgift är att nå därhän, att demonstrationen i Petrograd den 18 juni går under våra revolutionära paroller”.

Demonstrationen den 18 juni 1917, som hölls vid revolutionsoffrens grav, blev en verklig mönstring av bolsjevikpartiets krafter. Den visade massornas växande revolutionära anda och deras ökade förtroende för det bolsjevikiska partiet. Mensjeviker och socialistrevolutionärernas paroller om förtroende för provisoriska regeringen och nödvändigheten att fortsätta kriget drunknade i den enorma massan av bolsjevikiska paroller. 400.000 demonstranter marscherade under baner med påskriften: ”Ned med kriget!”, ”Ned med de tio kapitalistiska ministrarna!”, ”All makt åt sovjeterna!”.

Det var en fullständig krasch för mensjeviker och socialistrevolutionärerna, en krasch för provisoriska regeringen i huvudstaden.

Men provisoriska regeringen, som fått understöd av första sovjetkongressen, beslöt att fortsätta den imperialistiska politiken. Samma dag, den 18 juni, drev provisoriska regeringen soldaterna vid fronten till offensiv för att uppfylla de engelsk-franska imperialisternas vilja. I denna offensiv såg bourgeoisin den enda möjligheten att göra slut på revolutionen. I den händelse offensiven skulle lyckas, hoppades bourgeoisin kunna ta all makt i sina händer, tränga undan sovjeterna och krossa bolsjeviker. I händelse av misslyckande skulle man kunna skjuta hela skulden på samma bolsjeviker, i det man beskyllde dem för att demoralisera armén.

Man behövde inte betvivla, att offensiven skulle misslyckas. Den gjorde det också. Soldaterna var trötta, de förstod inte syftet med offensiven, de hyste misstro till officerskåren, som var främmande för soldaterna, det fattades granater och artilleri – och allt detta ledde till att frontoffensiven misslyckades.

Nyheten om offensiven vid fronten, och sedan om dess misslyckande, satte huvudstaden i rörelse. Arbetarnas och soldaternas förbittring var gränslös. Det blev klart att provisoriska

regeringen bedrog folket, då den offentligt proklamerade fredspolitik. Det blev klart, att provisoriska regeringen var för det imperialistiska krigets fortsättande. Det blev klart, att sovjeternas allryska centralexecutivkommitté och Petrogradsovjeten ej ville eller ej kunde motverka provisoriska regeringens brottsliga handlingar, utan själva följde med i dess kölvatten.

Petrogradarbetarnas och soldaternas revolutionära förbittring sjöd över bräddarna. Den 3 (16) juli började spontana demonstrationer i Viborgska stadsdelen i Petrograd. De fortgick hela dagen. De enskilda demonstrationerna växte ut till en storslagen allmän väpnad demonstration under parollen om maktens övergång till sovjeterna. Bolsjevikpartiet var emot en väpnad aktion i detta ögonblick, emedan det ansåg att den revolutionära krisen ännu ej mognat, att armén och landsorten ännu ej var beredda att understödja upproret i huvudstaden, att ett isolerat och förtidigt uppror i huvudstaden endast kunde göra det lättare för kontrarevolutionen att slå ned revolutionens avantgarde. Men då det blev klart, att det var omöjligt att hålla massorna tillbaka från demonstrationen, beslöt partiet deltaga i densamma för att ge den en fredlig och organiserad karaktär. Bolsjevikpartiet lyckades med detta, och hundratusentals demonstranter tågade till Petrogradsovjeten och till sovjeternas allryska centralexecutivkommitté, där de krävde att sovjeterna skulle ta makten i sina händer, bryta med den imperialistiska bourgeoisin och genomföra en aktiv fredspolitik.

Trots demonstrationens fredliga karaktär kommenderades reaktionära trupper – officersaspirant- och officersavdelningar – mot demonstranterna. Petrograds gator sköljdes av arbetares och soldaters blod. För att fullständigt slå ned arbetarna kallades de i politiskt avseende mest oupplysta, kontrarevolutionära truppvadlingarna från fronten.

Sedan mensjevikerna och socialistrevolutionärerna i förbund med bourgeoisin och de vitgardistiska generalerna undertryckt arbetar- och soldatdemonstrationen, kastade de sig över det bolsjevikiska partiet. ”Pravdas” redaktionslokaler demolerades. ”Pravda”, ”Soldatskaja Pravda” och en rad andra bolsjeviktidningar indrogs. Arbetaren Vojnov mördades av officersaspiranterna på gatan, bara för att han sålde ”Listok Pravdy” (Pravda-bladet).

Man började avväpna rödgardisterna. De revolutionära delarna av Petrogradgarnisonen förflyttades från huvudstaden och sändes till fronten. Häktningar företogs bakom fronten och vid fronterna. Den 7 juli utfärdades order att häkta Lenin. En rad av bolsjevik-partiets främsta ledare arresterades. Tryckeriet ”Trud”, där de bolsjevikiska publikationerna trycktes, demolerades. I ett meddelande av prokuratören vid Petrograds överdomstol hette det, att Lenin och en rad andra bolsjeviker instämdes till domstol för ”riksförräderi” och för organiserande av väpnat uppror. Anklagelsen mot Lenin hade fabricerats i general Denikins stab på basis av spioners och provokatörers angivelser.

Sålunda gled den provisoriska koalitionsregeringen, i vilken satt sådana bemärkta representanter för mensjevikerna och socialistrevolutionärerna som Tsereteli och Skobelev, Kerenskij och Tjernov, ned i den ohöljda imperialismens och kontrarevolutionens trask. I stället för fredspolitik började den bedriva politiken att fortsätta kriget. I stället för att skydda folkets demokratiska rättigheter började den bedriva politiken att likvidera dessa rättigheter och använda vapenmakt mot arbetarna och soldaterna.

Det som inte bourgeoisins representanter – Gutjkov och Miljukov – dristade sig att göra, det djärvdes ”socialisterna” – Kerenskij och Tsereteli, Tjernov och Skobelev – att göra.

Dubbelväldet hade tagit slut.

Det slutade till fromma för bourgeoisin, ty hela makten gick över i provisoriska regeringens händer, medan sovjeterna och deras socialistrevolutionära och mensjevikiska ledning förvandlades till ett bihang åt provisoriska regeringen.

Revolutionens fredliga period slutade, ty bajonetten hade satts på dagordningen.

Till följd av den förändrade situationen beslöt bolsjevikpartiet att ändra sin taktik. Det gick i illegalitet, omgav sin ledare Lenin med djup konspiration och började förbereda sig till uppror för att med vapenmakt störta bourgeoisins makt och upprätta sovjetmakten.

4. Bolsjevikpartiet sätter kurs på det väpnade upprorets förberedande. Partiets sjätte kongress.

I en situation av otrolig hets från den borgerliga och småborgerliga pressens sida sammanträdde bolsjevikpartiets sjätte kongress i Petrograd. Den samlades tio år efter den femte kongressen i London och fem år efter bolsjevikernas konferens i Prag. Kongressen varade från 26 juli till den 3 augusti 1917 och försiggick illegalt. I pressen kungjordes endast om kongressens inkallande, men platsen för kongressen meddelades inte. De första sammanträdena ägde rum i Viborgska stadsdelen. De sista sammanträdena hölls i en skolbyggnad vid Narvaporten, där numera ett kulturhus uppförts. Borgarpressen fordrade att kongressens deltagare skulle häktas. Spionerna sprang benen av sig för att finna stället, där kongressammanträdena hölls, men fann det i alla fall inte.

Således var bolsjevikerna – fem månader efter tsarismens störtande – tvungna att samlas i hemlighet och det proletära partiets ledare Lenin var nödsakad att vid denna tid hålla sig gömd i en koja i närheten av stationen Rasliv.

Förföljd av provisoriska regeringens spårhundar, kunde Lenin ej vara med på kongressen, men han ledde den från sitt illegala gömställe genom sina kampbröder och lärjungar i Petrograd: Stalin, Sverdlov, Molotov och Ordsjonikidse.⁶

På kongressen var 157 delegater med beslutande röst och 128 med rådgivande röst närvarande. Vid denna tid räknade partiet omkring 240.000 medlemmar. Den 3 juli, det vill säga innan arbetardemonstrationen nedslogs, då bolsjevikerna ännu arbetade legalt, hade partiet 41 pressorgan, av vilka 29 på ryska språket och 12 på andra språk.

Förföljelserna mot bolsjevikerna, mot arbetarklassen under julidagarna minskade inte vårt partis inflytande, utan tvärtom ökade det ännu mera. Delegaterna från de olika platserna anförde en mängd fakta, som vittnade om att arbetarna och soldaterna massvis började överge mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, som de föraktligt kallade ”socialfångknektar”. Arbetare och soldater, som var medlemmar i mensjevikernas och socialistrevolutionärernas partier, rev sönder sina medlemsböcker och lämnade dessa partier med förbannelse över dem samt anhöll om inträde i bolsjevikernas parti.

Kongressens huvudfrågor var Centralkommitténs politiska verksamhetsberättelse samt frågan om det politiska läget. I referaten till dessa frågor påvisade kamrat Stalin med all tydlighet att revolutionen tilltog och utvecklades trots bourgeoisins alla ansträngningar att kväva den. Han visade, att revolutionen ställde frågan om genomförande av arbetarkontroll över produktionen och produkternas fördelning, om jordens överlåtande åt bönderna, om maktens övergång ur bourgeoisins händer i händerna på arbetarklassen och de fattiga bönderna. Han sade, att revolutionen höll på att bli socialistisk till sin karaktär.

Det politiska läget i landet hade undergått en tvär förändring efter julidagarna. Dubbelväldet fanns inte längre. Sovjeterna med deras socialistrevolutionära och mensjevikiska ledning ville ej övertaga hela makten. Därför blev sovjeterna maktlösa. Makten koncentrerades i händerna på den borgerliga provisoriska regeringen och denna fortsatte att avvärja revolutionen, slå ned dess organisationer, riva upp bolsjevikpartiet. Möjligheterna till en fredlig utveckling av

⁶ Flera ledande partimedlemmar kunde av olika skäl inte delta i kongressen. Förutom Lenin och Zinovjev, som höll sig gömda, så var bl a Trotskij, Lunatjarskij och Kollontaj fängslade.

revolutionen försvann. Det återstår – sade kamrat Stalin – endast ett: att ta makten med våld, sedan man störtat provisoriska regeringen. Men endast proletariatet i förbund med landsbygdens fattiga kunde ta makten med våld.

Sovjeterna, som fortfarande leddes av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, hade glidit över till bourgeoisins läger och kunde under det innevarande läget endast uppträda i rollen av hantlangare åt provisoriska regeringen. Efter julidagarna måste parollen ”All makt åt sovjeterna” slopas, sade kamrat Stalin. Men det temporära slopandet av denna paroll betyder alls inte, att man skall avstå från kampen för sovjetmakten. Det är inte frågan om sovjeterna i allmänhet såsom organ för den revolutionära kampen, utan endast om de nuvarande, av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna ledda sovjeterna.

”Revolutionens fredliga period är slut – sade kamrat Stalin – en ofredsperiod, en period av drabbningar och explosioner har inträtt . . .” (Protokoll från RSDAP(b):s sjätte kongress, s. 111.)

Partiet var på väg till det väpnade upproret.

På kongressen fanns personer, som återspeglade det borgerliga inflytandet och uttalade sig emot, att man skulle sätta kurs på den socialistiska revolutionen.

Trotskyisten Preobrasjenskij föreslog att i resolutionen om maktens erövrande uttala, att endast om en proletär revolution i Västeuropa är förhanden, kan landet föras in på den socialistiska vägen.

Mot detta trotskistiska förslag uppträdde kamrat Stalin.

”Den möjligheten är inte utesluten – sade kamrat Stalin – att just Ryssland blir det land, som banar väg till socialismen ...”⁷

Man bör lägga bort den föråldrade föreställningen, att endast Europa kan visa oss vägen. Det finns en dogmatisk marxism och en skapande marxism. Jag står på den senares grund.” (Sammastädes, s. 233-234.)

Bucharin, som intog en trotskistisk position, gjorde gällande att bönderna var stämda för fosterlandsförsvaret, att de gick i block med bourgeoisin och ej skulle komma att följa arbetarklassen.

Kamrat Stalin vederlade Bucharin och visade att det finns olika slags bönder: det finns välbärgade bönder, som stödjer den imperialistiska bourgeoisin, och det finns fattiga bönder, som söker förbund med arbetarklassen och kommer att stödja den i kampen för revolutionens seger.

Kongressen förkastade Preobrasjenskij och Bucharins rättelseförslag och godkände kamrat Stalins resolutionsförslag.

Kongressen behandlade och antog bolsjevikerens ekonomiska plattform. Dess huvudpunkter var: konfiskering av godsägarnas jord och nationalisering av all jord i landet, nationalisering av bankerna, nationalisering av storindustrin, arbetarkontroll över produktionen och distributionen.

Kongressen underströk betydelsen av kamp för arbetarkontroll över produktionen, vilken spelade en stor roll vid övergången till storindustrins nationalisering.

I alla sina beslut betonade sjätte kongressen med särskild kraft den leninska satsen om proletariatets och de fattiga böndernas förbund som betingelsen för den socialistiska revolutionens seger.

⁷ En liten pikant detalj i detta sammanhang är att Stalin här gör sig till talesman för en tes som Trotskij framförde 1906, något som man givetvis inte ville påpeka nu 1938.

Kongressen utdömde den mensjevnikiska teorin om fackföreningarnas neutralitet. Kongressen visade, att de allvarliga uppgifter, inför vilka Rysslands arbetarklass står, kan uppfyllas endast om fackföreningarna förblir kämpande klassorganisationer, som erkänner bolsjevikipartiets politiska ledning. Kongressen antog en resolution "Om ungdomsföreningarna", vilka vid denna tid ofta uppstod spontant. Tack vare sitt påföljande arbete lyckades partiet fästa dessa unga organisationer vid partiet som en partireserv.

På kongressen behandlades frågan om Lenins inställelse inför domstolen. Kamenjev, Rykov, Trotskij och andra hade redan före kongressen ansett, att Lenin borde inställa sig inför kontrapositionens domstol. Kamrat Stalin uttalade sig avgjort emot Lenins inställelse inför rätta. Sjätte kongressen uttalade sig också däremot, då den ansåg, att det ej skulle bli en rättgång, utan en hämnderäfst. Kongressen betvivlade inte, att bourgeoisin bara strävade efter en sak: att fysiskt oskadliggöra Lenin som sin farligaste fiende. Kongressen uttalade en protest mot den borgerliga polishetsen mot det revolutionära proletariats ledare samt sände Lenin en hälsning.

Den sjätte kongressen antog nya stadgar för partiet. I partistadgarna anvisades att alla partiorganisationer måste byggas enligt den *demokratiska centralismens* princip.

Detta innebar:

1. alla ledande partiorgan från de lägsta till det högsta skall väljas;
2. periodisk rapportskyldighet av partiorganen inför sina partiorganisationer;
3. sträng partidisciplin och minoritetens underordnande under majoriteten;
4. de högsta organens beslut är absolut bindande för de lägre organen och för alla partimedlemmar.

Det fastställdes i partistadgarna, att nya medlemmar i partiet skulle tas in av lokalorganisationerna efter rekommendation av två partimedlemmar och efter bekräftelse av allmänt medlemsmöte med partiorganisationen.

Den sjätte kongressen intog "mesjräjäontserna" med deras ledare Trotskij i partiet. Detta var en liten grupp, som existerade i Petrograd sedan 1913, bestående av trotskister och mensjeviker jämte en del f.d. bolsjeviker, som skilt sig från partiet. Under kriget var "mesjräjäontserna" en centristisk organisation. De bekämpade bolsjeviker, men i mångt och mycket var de inte heller ense med mensjeviker och intog sålunda en centristisk, vacklande mellanställning. Under sjätte partikongressen förklarade "mesjräjäontserna", att de i allt var ense med bolsjeviker samt bad att bli intagna i partiet. Kongressen biföll deras begäran, i det den räknade med att de med tiden skulle kunna bli verkliga bolsjeviker. Några av "mesjräjäontserna", exempelvis Volodarskij, Uritskij och andra, blev sedan verkligen bolsjeviker. Vad Trotskij och några av hans närmaste vänner beträffar, så visade det sig sedan, att de inte inträdde i partiet för att arbeta positivt för partiet, utan för att underminera det och spränga det inifrån.

Alla beslut som fattades av sjätte kongressen syftade till att förbereda proletariats och de fattiga bönderna till väpnat uppror. Sjätte kongressen inriktade partiet på det väpnade upproret, på den socialistiska revolutionen.⁸

⁸ Kongressen valde också en centralkommitté, vilket inte nämns i ovanstående redogörelse. De som då fick flest röster var Lenin (133 röster av 134), Zinovjev (132), Kamenev (131) och Trotskij (131) – ingen av dessa var närvarande vid kongressen. Bland de övriga var Artem, Bucharin, Dzjerzjinskij, Joffe, Kollontaj, Lomov, Miljutin, Nogin, Rykov, Sokolnikov, Stalin, Sverdlov och Uritskij.

Det av kongressen utsända partimanifestet manade arbetarna, soldaterna och bönderna att förbereda krafterna till avgörande drabbningar med bourgeoisin. Det slutade med följande ord:

”Bered er till nya strider, kampkamrater! Samla styrkorna och formera er i stridskolonner, fast, modigt och lugnt, utan att falla offer för provokationer! Slut upp under partiets fana, proletärer och soldater! Slut upp under vår fana, landsbygdens förtryckta folk!”

5. General Kornilovs sammansvärjning mot revolutionen. Sammansvärjningens krossande. Petrograd- och Moskasovjeternas övergång till bolsjevikerna.

Sedan bourgeoisin gripit hela makten, började den förbereda sig att slå ned de maktlösa sovjeterna och upprätta en omaskerad kontrarevolutionär diktatur. Miljonären Rjabusjinskij förklarade cyniskt, att han såg utvägen ur läget i att ”svältens och folkarmodets utmärklade hand griper folkets falska vänner – de demokratiska sovjeterna och kommittéerna – om strupen”. Vid fronten härjade ståndrätter och dödsdomar bland soldaterna. Den 3 augusti 1917 krävde högsta överbefälhavaren, general Kornilov, att dödsstraffet skulle införas också bakom fronten.

Den 12 augusti öppnades i Stora teatern i Moskva en rikskonferens, som provisoriska regeringen inkallat för att mobilisera bourgeoisins och godsägarnas krafter. I konferensen deltog huvudsakligen representanter för godsägarna, bourgeoisin, generalitetet, officerskåren och kosackerna. Sovjeterna representerades på konferensen av mensjeviker och socialistrevolutionärer.

Samma dag som rikskonferensen öppnades, organiserade bolsjevikerna en allmän proteststrejk i Moskva, vilken omfattade majoriteten av arbetarna. Samtidigt ägde strejker rum också i en rad andra städer.

I sitt skrytsamma tal på konferensen hotade socialistrevolutionären Kerenskij att med ”järn och blod” kväva alla försök av den revolutionära rörelsen, även böndernas försök att egenmäktigt taga godsägarnas jord i besittning.

Den kontrarevolutionära general Kornilov krävde rent ut, att man skulle ”avskaffa kommittéerna och sovjeterna”.

Till general Kornilov i högkvarteret, som högsta överbefälhavarens stab då kallades, började strömma bankirer, köpmän och fabriksägare, vilka utlovade pengar och understöd.

Även representanter för de ”allierade”, det vill säga England och Frankrike, infann sig hos general Kornilov och fordrade att man inte skulle fördröja aktionerna mot revolutionen.

Det hela utmynnade i general Kornilovs sammansvärjning mot revolutionen.

Kornilovs sammansvärjning förbereddes öppet. För att avleda uppmärksamheten ifrån den, utspred de sammansvurna ryktet, att bolsjevikerna i Petrograd höll på att förbereda ett uppror till revolutionens halvårsdag – den 27 augusti. Provisoriska regeringen med Kerenskij i spetsen kastade sig över bolsjevikerna, skärpte terrorn mot det proletära partiet. Samtidigt drog general Kornilov ihop trupper för att föra dem mot Petrograd, likvidera sovjeterna och bilda en militärdiktaturregering.

Kornilov hade på förhand kommit överens med Kerenskij om sin kontrarevolutionära aktion. Men just i det ögonblick kornilovaktionen skulle sättas i gång, slog Kerenskij fullständigt om och bröt med sin bundsförvant. Kerenskij befarade att om folkmassorna reste sig mot korniloviaden och krossade den, skulle de samtidigt sopa bort även den borgerliga Kerenskij-regeringen, därest den ej redan nu tog avstånd från korniloviaden.

Den 25 augusti förde Kornilov 3:e kavallerikåren under general Krymovs befäl mot Petrograd under förklaringen att han ville "rädda fosterlandet". Som svar på Kornilovs uppror uppmanade bolsjevikpartiets CK arbetarna och soldaterna till aktivt väpnat motstånd mot kontrarevolutionen. Arbetarna började snabbt beväpnas och bereda sig till motstånd. Röda gardets avdelningar flerdubblades under dessa dagar. Fackföreningarna mobiliserade sina medlemmar. De revolutionära truppdelarna i Petrograd försattes också i stridsberedskap. Runt omkring Petrograd grävdes skyttegravar, uppsattes taggtrådsstängsel, järnvägarna dit gjordes ofarbara. Några tusen beväpnade matrosar från Kronstadt anlände för att delta i Petrograds försvar. Till "vilda divisionen", som ryckte an mot Petrograd, sändes delegerade, vilka för soldaterna från Kaukasien bergstrakter klagade om meningen med Kornilovs aktion, med den påföljd att "vilda divisionen" vägrade att gå till angrepp mot Petrograd. Även till de andra kornilovska trupperna sändes agitatorer. Överallt där fara hotade bildades revolutionskommittéer och staber för kampen mot korniloviaden.

De dödskrämda socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna, bland dem Kerenskij, sökte under dessa dagar skydd hos bolsjevikerna, ty de hade förväntat sig om, att den enda reella kraft i huvudstaden, som kunde slå Kornilov, var bolsjevikerna.

Men under sin massmobilisering för korniloviadens krossande inställde bolsjevikerna ej heller kampen mot Kerenskij's regering. Bolsjevikerna avslöjade inför massorna Kerenskij's, mensjevikernas och socialistrevolutionärernas regering, som med hela sin politik objektivt hjälpt Kornilovs kontrarevolutionära sammansvärjning.

Tack vare alla dessa åtgärder slogs korniloviaden ned. General Krymov sköt sig. Kornilov och hans stallbröder, Denikin och Lukomskij, arresterades (de blev för övrigt snart frigivna av Kerenskij).

Korniloviadens krossande avslöjade och belyste med ett slag styrkeförhållandet mellan revolutionen och kontrarevolutionen. Det visade, att hela det kontrarevolutionära lägret, från generalerna och kadettpartiet till mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, vilka var insnärjda i bourgeoisins garn, var dömt till undergång. Det visade sig tydligt, att politiken att dra ut på det outhärdliga kriget och det ekonomiska förfall, som det långvariga kriget framkallat, slutligen hade undergrävt deras inflytande bland folkmassorna.

Korniloviadens krossande visade ytterligare, att bolsjevikpartiet växt ut till revolutionens avgörande kraft, i stånd att tillintetgöra alla kontrarevolutionens ränker. Vårt parti var ännu inte ett styrande parti, men det verkade under korniloviadens dagar som en verkligt styrande kraft, ty dess anvisningar fullgjordes utan tvekan av arbetarna och soldaterna.

Slutligen visade korniloviadens krossande, att de till synes avsmalnade sovjeterna faktiskt inom sig dolde en väldig revolutionär motståndskraft. Det rådde intet tvivel om, att det just var sovjeterna och deras revolutionskommittéer, som spärrade vägen för Kornilovs trupper och bröt deras kraft.

Kampen mot korniloviaden satte nytt liv i arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna, som hållit på att gripas av orkeslöshet, frigjorde dem ur kompromisspolitikens fångenskap, förde ut dem på den revolutionära kampens breda väg och svängde dem över åt bolsjevikpartiet.

Bolsjevikernas inflytande i sovjeterna ökade som aldrig förr.

Bolsjevikernas inflytande började växa snabbt även på landsbygden.

Kornilovupproret visade böndernas stora massor, att om godsägarna och generalerna skulle förmå slå bolsjevikerna och sovjeterna, kommer de sedan att kasta sig över bönderna. Därför började fattigböndernas stora massor att sluta upp allt tätare kring bolsjevikerna. Medelbönderna, vilkas vacklan bromsat revolutionens utveckling under perioden från april till

augusti 1917, började efter Kornilovs krossande bestämt svänga över till bolsjevik-partiets sida och ansluta sig till fattigböndernas massa. Böndernas breda massor började inse, att endast bolsjevikernas parti kunde rädda dem från kriget, endast det var i stånd att förintra godsägarna och berett att ge bönderna jord. Under september och oktober 1917 ökade i väldig grad antalet fall, då bönderna tog godsägarjord i besittning. Det blev en allmän företeelse att bönderna på eget bevåg besådde godsägarnas jord. Varken övertalningar eller straffexpeditioner kunde längre hejda bönderna, sedan de rest sig till revolution.

Det revolutionära uppsvinget tilltog.

Sovjeternas aktivisering och förnyelse, sovjeternas *bolsjevisering* fortsatte. Fabriker, verkstäder, truppdelar, som företog nyval av sina deputerade, sände representanter för bolsjevikpartiet till sovjeterna i stället för mensjeviker och socialistrevolutionärer. Den 31 augusti, dagen efter segern över korniloviaden, uttalade sig Petrogradssovjeten för bolsjevikernas politik. Det gamla mensjevikiska och socialistrevolutionära presidiet för Petrogradssovjeten med Tjcheidse i spetsen avgick och lämnade plats för bolsjevikerna. Den 5 september övergick Moskvas arbetardeputerades sovjet till bolsjevikerna. Moskvasovjetens socialistrevolutionära och mensjevikiska presidium avgick likaledes och lämnade vägen öppen för bolsjevikerna.

Det betydde, att de viktigaste nödvändiga förutsättningarna för ett segerrikt uppror redan mognat.

Parollen: ”All makt åt sovjeterna” kom ånyo på dagordningen.

Men nu var det inte längre den gamla parollen om maktens övergång i de mensjevikiska och socialistrevolutionära sovjeternas händer. Nej, det var parollen för sovjeternas uppror mot provisoriska regeringen i syfte att överlämna all makt i landet åt de av bolsjevikerna ledda sovjeterna.

Kompromisspartierna började falla sönder.

Bland socialistrevolutionärerna avskilde sig under de revolutionärt sinnade böndernas tryck en vänsterflygel – ”vänster”- socialistrevolutionärerna, vilka började ge uttryck åt missnöje mot kompromisspolitiken med bourgeoisin.

Bland mensjevikerna uppstod i sin tur en grupp ”vänstersinnade”, de så kallade ”internationalisterna”, vilka började luta åt bolsjevikernas sida.

Vad anarkisterna beträffar, så utgjorde de redan förut ifråga om sitt inflytande en fullständig obetydlig grupp, som nu slutgiltigt föll sönder i smågrupper, av vilka en del sammansmälte med kriminella tjuv- och provokatörellement bland samhällets drägg, andra blev ”ideella” expropriatörer, som plundrade bönder och småfolk i städerna samt tillägnade sig arbetar-klubbarnas lokaler och besparingar, andra återigen vandrade öppet över till kontrarevolutionärernas läger, där de ordnade sitt privatliv på bourgeoisins bakgårdar. Alla var de emot all slags makt, däribland och i all synnerhet mot arbetarnas och böndernas revolutionära makt, emedan de var säkra på att den revolutionära makten ej skulle tillåta dem att plundra folket och roffa å sig folkets egendom.

Efter korniloviadens krossande gjorde mensjevikerna och socialistrevolutionärerna ännu ett försök att försvaga det växande revolutionära uppsvinget. I detta syfte inkallade de den 12 september 1917 allryska demokratiska konferensen av representanter för de socialistiska partierna, de kompromissande sovjeterna, fackföreningarna, semstvona, handels- och industri-kretsarna samt militära avdelningar. Konferensen tillsatte ett förparlament (Republikens provisoriska råd). Kompromissmakarna hade för avsikt att med hjälp av förparlamentet hejda revolutionen och föra landet över från sovjetrevolutionens väg till den borgerligt-

konstitutionella utvecklingens, den borgerliga parlamentarismens väg. Men det var ett hopplöst försök av de bankruttrade politikerna att vrida revolutionens hjul tillbaka. Det måste stranda och det strandade också. Arbetarna gjorde sig lustiga över kompromissmakarnas parlamentariska bestyr. På skämt döpte de förparlamentet till "förbastun".

Bolsjevikpartiets CK beslöt att bojkotta förparlamentet. Visserligen hade den bolsjevikiska fraktionen i förparlamentet, som bestod av sådana personer som Kamenjev och Teodorovitj, ingen lust att avlägsna sig därifrån. Men partiets CK tvingade dem att utträda ur förparlamentet.

Kamenjev och Sinovjev yrkade envist på att man skulle delta i förparlamentet, i det de bemödade sig att därmed avleda partiet från upprorets förberedande. I bolsjevikfraktionen vid allryska demokratiska konferensen uppträdde kamrat Stalin synnerligen energiskt mot deltagande i förparlamentet. Han kallade förparlamentet ett "ofullgånget foster av korniloviaden".

Lenin och Stalin ansåg till och med ett kortvarigt deltagande i förparlamentet vara ett allvarligt fel, emedan det bland massorna kunde sprida bedrägliga förhoppningar om att förparlamentet verkligen skulle göra någonting för de arbetande.

Samtidigt arbetade bolsjevikerna ihärdigt för att förbereda inkallandet av andra sovjetkongressen, där de beräknade att få majoriteten. Trots alla krumbukter av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, som satt i allryska centrallexekutivkommittén, blev andra allryska sovjetkongressen under trycket av de bolsjevikiska sovjeterna fastställd till senare hälften av oktober 1917.

6. Oktoberupproret i Petrograd och provisoriska regeringens häktande. Andra sovjetkongressen och sovjetregeringens bildande. Andra sovjetkongressens dekret om freden och jorden. Den socialistiska revolutionens seger. Orsakerna till den socialistiska revolutionens seger.

Bolsjevikerna började forcera förarbetet till upproret. Lenin påvisade, att då bolsjevikerna vunnit majoriteten i de båda huvudstädernas arbetar- och soldatdeputerades sovjeter – i Moskva och i Petrograd – kunde och måste de taga statsmakten i sina händer. I en resumé av den tillryggalagda vägen, betonade Lenin: "Folkets majoritet är *för oss*". I sina artiklar och brev till Centralkommittén och till de bolsjevikiska organisationerna gav Lenin en konkret plan för upproret: han skrev om hur man skulle utnyttja militäravdelningarna, flottan och rödgardisterna, vilka avgörande punkter i Petrograd, som ovillkorligen måste besättas för att säkerställa upprorets framgång o. s. v.

Den 7 oktober anlände Lenin illegalt från Finland till Petrograd. Den 10 oktober 1917 ägde det historiska sammanträde av partiets CK rum, på vilket det beslöts att under de närmaste dagarna börja det väpnade upproret. Den av partiets CK antagna historiska resolutionen, som Lenin skrivit, lydde:

"CK finner, att såväl den ryska revolutionens internationella läge (uppror i flottan i Tyskland som den högsta yttringen av den i hela Europa framväxande socialistiska världsrevolutionen, dessutom imperialisternas hot mot freden i syfte att kväva revolutionen i Ryssland) och det militära läget (otvivelaktigt beslut av den ryska bourgeoisin jämte Kerenskij & Co att utlämna Petrograd åt tyskarna) som också det faktum att det proletära partiet vunnit majoritet i sovjeterna – allt detta i samband med bondeupproret och med omsvängningen i folkets förtroende till vårt partis förmån (valen i Moskva) samt slutligen det öppna förberedandet av en andra korniloviad (bortdragande av trupper från Petrograd, transport av kosacker till Petrograd, Minsks omringande med kosacker o. s. v.) – allt detta ställer det väpnade upproret på dagordningen.

I det CK sålunda finner, att det väpnade upproret oundvikligen och fullständigt mognat, föreslår CK alla partiorganisationer att låta sig ledas härav och ur denna synpunkt behandla och avgöra alla

praktiska frågor (Norra områdets sovjetkongress, truppernas bortdragande från Petrograd, Moskvabornas och Minskbornas aktioner o. s. v.)” (*Lenin*, Saml. verk, b. XXI, s. 330.)

Mot detta historiska beslut uppträdde och röstade två medlemmar av CK – Kamenjev och Sinovjev. Liksom mensjevikerna drömde också de om en borgerligt parlamentarisk republik och smutskastade arbetarklassen, i det de påstod, att den inte hade krafter att förverkliga den socialistiska revolutionen, att den ännu inte var vuxen att taga makten.

Ehuru Trotskij på detta sammanträde ej röstade direkt mot resolutionen, föreslog han likväl en sådan rättelse i denna, som skulle ha reducerat upproret till ingenting och bragt det till nederlag. Han föreslog att ej börja upproret, innan andra sovjetkongressen öppnats, vilket betydde att förhålla upproret, att på förhand bekantgöra dagen för upproret, att varsko provisoriska regeringen härom.⁹

Bolsjevikpartiets CK sände ut ombud till Donbass, Ural, Helsingfors, Kronstadt, sydvästfronten o. s. v. för att organisera upproret ute i landet. Kamraterna Vorosjilov, Molotov, Dsersjinskij, Ordsjonikidse, Kirov, Kaganovitj, Kujbysjev, Frunse, Jaroslavskij och andra erhöll speciella uppdrag av partiet ifråga om upprorets organiserande ute i landet. I Ural, i Sjadriinsk, arbetade kamrat Sjdjanov bland militären. På västfronten, i Vitryssland, förberedde kamrat Jesjov soldatmassorna till uppror. CK:s ombud informerade ledarna för de bolsjevikiska lokalorganisationerna om planen för upproret och försatte dem i mobiliseringsberedskap för att bistå upproret i Petrograd.

På anvisning av partiets Centralkommitté bildades *Revolutionära militärkommittén* vid Petrograds sovjet, vilken blev upprorets legala stab.

Vid denna tid drog också kontrarevolutionen skyndsamt ihop sina krafter. Officerskåren organiserade sig i det kontrarevolutionära ”Officersförbundet”. Överallt bildade kontrarevolutionärerna staber för att formera stormbataljoner. I slutet av oktober disponerade kontrarevolutionen över 43 stormbataljoner. Speciellt bildades bataljoner av riddare av St. Georgskorset.

Kerenskijns regering väckte frågan om regeringens förflyttande från Petrograd till Moskva. Detta visade tydligt, att den förberedde Petrograds utlämnande åt tyskarna för att förebygga upproret i huvudstaden. Petrogradarbetarnas och soldaternas protester tvingade provisoriska regeringen att stanna kvar i Petrograd.

Den 16 oktober ägde ett utvidgat sammanträde av partiets CK rum. Här valdes ett *Particentrum* för upprorets ledning med kamrat Stalin i spetsen. Detta Particentrum utgjorde den ledande kärnan i Revolutionära militärkommittén vid Petrograds sovjet samt ledde praktiskt hela upproret.¹⁰

⁹ Denna historieförvrängning, som upprepas i något reviderad form i *SUKP:s historia* från 1962 (Chrusjtjov-upplagan), avslöjas av Ernest Mandel i [30 frågor och svar om Sovjetunionens Kommunistiska Partis historia](#) s. 10.

¹⁰ Påståendet att det 16 oktober valda *Particentrum* ”utgjorde den ledande kärnan i Revolutionära militärkommittén vid Petrograds sovjet samt ledde praktiskt hela upproret” tillhör de grövre lögnerna i denna framställning: Beslutet att bilda ett ”particentrum” förverkligades inte. Se [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#), avsnittet ”Stalinistisk historieförfälskning: oktober 1917” (sid. 178-181) för detaljer om denna historia.

Intressant nog hanteras denna detalj betydligt försiktigare 1962. Där nöjer man sig att notera beslutet: ”Till slut valdes ett revolutionärt militärcentrum för upprorets ledning bestående av Bubnov, Dzerzjinskij, Stalin, Sverdlov och Uritskij. Man beslöt, att centralkommitténs revolutionära militärcentrum skulle ingå i sovjetens revolutionära militärkommitté.” Här sägs förnuftigt nog ingenting om att beslutet skulle ha omsatts i praktiken. Lägg också märke till att här räknar man upp de som skulle ingå i organet, medan 1938-versionen bara nämnde Stalin.

Trotskij diskuterar historien med ”particentrum” mycket ingående i ”Appendix 1: Några av byråkratinas legender” i [Ryska revolutionens historia del 3](#) (marxistarkivets version, sid 196-202).

På CK:s sammanträde uttalade sig kapitulationsmakarna Sinovjev och Kamenjev ånyo mot upproret. Då de mötte motstånd, gick de till öppen aktion i pressen mot upproret, mot partiet. Den 18 oktober publicerades i den mensjevikiska tidningen ”Novaja Sjsn” (Nytt liv) en förklaring av Kamenjev och Sinovjev om bolsjevikernas förberedelse till uppror och att de ansåg upproret vara ett äventyr. På så sätt blottade Kamenjev och Sinovjev inför fienderna CK:s beslut om upproret, om att upproret skulle organiseras inom den närmaste tiden. Detta var förräderi. Lenin skrev i samband härmed: ”Kamenjev och Sinovjev *utlämnade* åt Rodsianko och Kerenskij sitt partis CK:s beslut om väpnat uppror”. Lenin ställde inför CK frågan om Sinovjevs och Kamenjevs uteslutning ur partiet.

Varskodda av förrädarna började revolutionens fiender genast träffa åtgärder för att förebygga upproret och tillintetgöra revolutionens ledande stab – bolsjevikpartiet. Provisoriska regeringen ordnade ett hemligt sammanträde, på vilket frågan om kampåtgärder mot bolsjevikerna avgjordes. Den 19 oktober inkallade provisoriska regeringen skyndsamt trupper från fronten till Petrograd. Förstärkta patruller sändes ut på gatorna. Särskilt betydande krafter hann kontrarevolutionen samla i Moskva. Provisoriska regeringen hade utarbetat följande plan: dagen före andra sovjetkongressens öppnande skulle man anfalla och besätta Smolny, där bolsjevikernas CK befann sig, samt tillintetgöra bolsjevikernas ledande centrum. I och för detta sammandrogs till Petrograd trupper, på vilkas trohet regeringen förlitade sig.

Men dagarna och timmarna för provisoriska regeringens tillvaro var redan räknade. Inga krafter kunde längre hejda den socialistiska revolutionens segertåg.

Den 21 oktober sände bolsjevikerna ut Revolutionära militärkommitténs kommissarier till alla revolutionära truppavdelningar. Alla dagar före upproret pågick en energisk kampförberedelse i truppavdelningarna, i fabrikena och verkstäderna. Också krigsskeppen – kryssaren ”Aurora” och ”Sarja svobody” (Frihetens gryning) – erhöll bestämda uppdrag.

På ett sammanträde av Petrograds sovjet pratade Trotskij skrävande bredvid munnen, så att fienden fick reda på tidpunkten för upproret, den dag till vilken bolsjevikerna fastställt upprorets början. För att inte ge Kerenskij:s regering möjlighet att omintetgöra det väpnade upproret, beslöt partiets CK att börja och genomföra upproret före den utsatta tiden, en dag före andra sovjetkongressens öppnande.¹¹

Kerenskij inledde sin aktion tidigt på morgonen den 24 oktober (6 november) med att utfärda en order om indragning av bolsjevikpartiets huvudorgan ”Rabotjij Put” (Arbetarvägen) samt sända pansarbilar till ”Rabotjij Puts” redaktionslokaler och till bolsjevikernas tryckeri. Men kl. 10 på morgonen fördrev rödgardister och revolutionära soldater på kamrat Stalins anvisning pansarbilarna och utställde förstärkt vakt vid tryckeriet och ”Rabotjij Puts” redaktion. Kl. 11 på morgonen utkom ”Rabotjij Put” och innehöll ett upprop att störta provisoriska regeringen. Samtidigt sammandrogs brådsakande på anvisning av Particentrum för upproret avdelningar av revolutionära soldater och rödgardister till Smolny.

¹¹ Denna framställning är felaktig. CK hade fattat ett beslut om att förbereda ett uppror, preliminärt den 20 oktober, som var dagen före sovjetkongressen var planerad att börja. Zinovjev och Kamenev gillade inte beslutet att göra uppror och protesterade mot det den 18 oktober i en icke-partibunden tidskrift (*Novaja Zjizn*) – detta tas också upp längre upp ovan. Det Trotskij (som var Petrogradsovjetens ordförande) då gjorde i sovjeten var inte att ”skrävla” om tidpunkten för upproret, utan han försökte skyla över Zinovjevs och Kamenevs lösmynthet och förnekade att sovjeten tagit något beslut om väpnat uppror. I själva verket startade inte heller upproret den 20, utan natten till den 25 oktober (det nya datumet för sovjetkongressens öppnande). Lenin berömde följande Trotskij för hur han hanterat Zinovjevs och Kamenevs fadäs i sovjeten. Hur upproret i själva verket gick till – det var betydligt mer ”s sofistikerat” än vad som framgår av den stalinistiska historieskrivningen – behandlas närmare i Isaacs Deutscher, [Den väpnade profeten](#) (kap 9, marxistarkivets version s. 179-186), liksom i Alexander Rabinowitch, [Bolsjevikerna kommer till makten](#) (kap12-14).

Upproret hade börjat.

Den 24 oktober på natten anlände Lenin till Smolny och tog den direkta ledningen av upproret i sina händer. Hela natten tågade revolutionära truppdelar och avdelningar av Röda gardet fram till Smolny. Bolsjevikerna sände dem till huvudstadens centrum för att omringa Vinterpalatset, där provisoriska regeringen förskansat sig.

Den 25 oktober (7 november) besatte Röda gardet och de revolutionära trupperna järnvägsstationerna, posten, telegrafan, regeringsbyggnaderna och riksbanken.

Förparlamentet upplöstes.

Smolny, där Petrograds sovjet och bolsjevikernas CK befann sig, blev revolutionens kampstab, varifrån stridsorderna utgick.

Petrograds arbetare visade under dessa dagar, att de genomgått en god skola under bolsjevikpartiets ledning. De revolutionära truppdelarna, som förberetts till upproret genom bolsjevikernas arbete, utförde punktligt stridsorderna och slogs sida vid sida med Röda gardet. Flottan stod inte armén efter. Kronstadt var bolsjevikpartiets fästning, där man för länge sedan upphört att erkänna provisoriska regeringens makt. Med dånet av sina mot Vinterpalatset riktade kanoner förkunnade kryssaren ”Aurora” den 25 oktober inledningen till en ny era — den Stora socialistiska revolutionens era.

Den 25 oktober (7 november) publicerades bolsjevikernas upprop ”Till Rysslands medborgare”. I detta upprop meddelades, att den borgerliga provisoriska regeringen avsatts, att statsmakten övergått i sovjeternas händer.

Provisoriska regeringen tog sin tillflykt till Vinterpalatset under skydd av officersaspiranter och stormbataljoner. Natten mellan den 25 och 26 oktober stormade de revolutionära arbetarna, soldaterna och matroserna Vinterpalatset och arresterade provisoriska regeringen.¹²

Det väpnade upproret i Petrograd hade segrat.

Andra allryska sovjetkongressen öppnades i Smolny kl. 10.45 på kvällen den 25 oktober (7 november) 1917, då det segerrika upproret i Petrograd redan var i full gång och makten i huvudstaden faktiskt befann sig i händerna på Petrograds sovjet.

På kongressen erhöll bolsjevikerna en överväldigande majoritet. Mensjevikerna, medlemmarna av Bund och högersocialistrevolutionärerna, som märkte att de redan sjöng på sista versen, lämnade kongressen och förklarade att de vägrade delta i dess arbete. I en förklaring som lästes upp på sovjetkongressen kallade de Oktoberrevolutionen en ”militärsammansvärjning”. Kongressen utdömde mensjevikerna och socialistrevolutionärerna samt förklarade att den inte beklagade deras avmarsch utan tvärtom hälsade den med tillfredsställelse, emedan kongressen tack vare förrädarnas avtag blev en verkligt revolutionär kongress av arbetar- och soldatdeputerade.

I kongressens namn kungjordes, att all makt övergått i händerna på sovjeterna.

”Stödjande sig på viljan av arbetarnas, soldaternas och böndernas väldiga majoritet, stödjande sig på arbetarnas och garnisonens segerrikt genomförda uppror i Petrograd, tager kongressen makten i sina händer” — hette det i andra sovjetkongressens upprop.

Natten till den 26 oktober (8 november) 1917 antog andra sovjetkongressen *dekretet om freden*. Kongressen föreslog de krigförande länderna att ingå ett omedelbart vapenstillstånd på minst tre månader för att föra fredsförhandlingar. Samtidigt som kongressen hänvände sig till regeringarna och folken i alla de krigförande länderna, vände den sig också till ”de klass-

¹² Stormningen av Vinterpalatset leddes av Antonov-Ovsejenko som arresterades och avrättades 1938.

medvetna arbetarna, tillhörande mänsklighetens tre mest framskridna nationer och de största stater, som deltagit i det pågående kriget: England, Frankrike och Tyskland”. Kongressen kallade dessa arbetare till hjälp för att ”framgångsrikt slutföra fredens sak och samtidigt frigöra de arbetande och utsugna befolkningsmassorna från varje slaveri och varje utsugning”.

Samma natt antog andra sovjetkongressen *dekretet om jorden*, enligt vilket ”godsägarnas äganderätt till jorden upphäves omedelbart och utan varje gottgörelse”. Som grundval för denna jordlag lades en allmän bondeinstruktion, vilken utarbetats på basis av 242 lokala bondeinstruktioner. Enligt denna instruktion upphävdes privatäganderätten till jorden för alltid och ersattes med hela folkets, statens äganderätt till jorden. Godsägar-, apanage- och klosterjorden upplåts till kostnadsfritt bruk åt alla arbetande. Genom detta dekret erhöll samtliga bönder av den socialistiska Oktoberrevolutionen över 150 miljoner desjatiner nya jordområden, som förut befunnit sig i händerna på godsägarna, bourgeoisin, tsarfamiljen, klostren och kyrkorna.

Bönderna befriades från årliga arrendeavgifter till godsägarna på sammanlagt cirka 500 miljoner guldrubel.

Alla jordens rikedomar (olja, kol, malm o. s. v.), skogarna och vattnen förvandlades till folkets egendom.

Slutligen tillsattes på andra allryska sovjetkongressen den första sovjetregeringen — Folkkommisariernas råd. Folkkommisariernas råd bestod uteslutande av bolsjeviker. Till ordförande för det första Folkkommisarierrådet valdes Lenin.¹³ Så avslutades den historiska andra sovjetkongressen. Kongressdelegaterna reste hem var och en till sitt för att sprida nyheten om sovjeternas seger i Petrograd och säkerställa sovjetmaktens utbredning över hela landet.

Makten övergick ej på alla ställen med en gång till sovjeterna. Medan sovjetmakten redan upprättats i Petrograd, pågick ännu i Moskva under några dagar hårdnackade och förbittrade gatustrider. För att hindra maktens övergång till Moskvas sovjet upptog mensjevikernas och socialistrevolutionärernas kontrarevolutionära partier tillsammans med vitgardisterna och officersaspiranterna väpnad kamp mot arbetarna och soldaterna. Först efter några dagar blev rebellerna slagna och sovjetmakten upprättad i Moskva.

I själva Petrograd och några av dess utkanter gjorde kontrarevolutionärerna redan under de första dagarna efter revolutionens seger försök att störta sovjetmakten. Den 10 november 1917 samlade Kerenskij, som under upproret flytt från Petrograd till nordfrontens område, några kosacktrupper och förde dem med general Krasnov i spetsen mot Petrograd. Den 11 november 1917 organiserade den kontrarevolutionära organisationen ”Kommittén för fosterlandets och revolutionens räddning”, som leddes av socialistrevolutionärerna, en officersaspirantrevolt i Petrograd. Men rebellerna blev slagna utan särskild ansträngning. På en dag, mot kvällen den 11 november, hade matroserna och rödgardisterna likviderat officersaspirantrevolten, och den 13 november blev general Krasnov slagen vid Pulkovo-höjderna. Liksom under Oktoberupproret, ledde Lenin personligen antisovjetrevoltens krossande. Hans orubbliga fasthet och lugna tillförsikt om segern entusiasmerade och sammansvetsade massorna. Fienden blev slagen. Krasnov togs tillfånga och gav sitt ”hedersord” på att inställa kampen mot sovjetmakten. På detta ”hedersord” blev han lössläppt, men det visade sig sedan, att Krasnov bröt sitt generalsord. Vad Kerenskij beträffar, så hann han förkläda sig till kvinna och försvinna ”i okänd riktning”.

¹³ Lägg märke till att man här inte nämner vilka bolsjeviker som ingick i denna ”första sovjetregering” – förutom Lenin. Anledningen är förmodligen därför att de flesta av dem senare blev utrensade.

I Mogilev, överbefälhavarens högkvarter, försökte general Duchonin också att arrangera en revolt. Då sovjetregeringen anvisade Duchonin att omedelbart inleda underhandlingar om vapenstillestånd med det tyska befälet, vägrade han att fullgöra regeringens föreskrift. Duchonin blev då avsatt genom en order av sovjetmakten. Det kontrarevolutionära högkvarteret slogs ned, varvid Duchonin dödades av de mot honom revolterande soldaterna.

Även vissa opportunisterna inom partiet: Kamenjev, Sinovjev, Rykov, Sjljapnikov och andra, försökte göra ett utfall mot sovjetmakten. De började ställa krav på att man skulle bilda en "enhetlig socialistisk regering" med deltagande av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, vilka just störtats av oktoberrevolutionen. Den 15 november 1917 antog bolsjevikpartiets CK en resolution, vilken avvisade en överenskommelse med dessa kontrarevolutionära partier och förklarade Kamenjev och Sinovjev vara strejkbrytare mot revolutionen. Den 17 november anmälde Kamenjev, Sinovjev, Rykov och Miljutin sitt utträde ur CK, emedan de ogillade partiets politik. Samma dag, den 17 november, ingav Nogin på egna vägnar och för medlemmarna i Folkkommisariernas råd Rykov, V. Miljutin, Teodorovitj, A. Sjljapnikov, D. Rjasanov, Jurenjev och Larin en förklaring, att de ogillade partiets CK:s politik och utträdde ur Folkkommisariernas råd. Oktoberrevolutionens fiender jublade över att en handfull feiga stackare tog till flykten. Hela bourgeoisin och dess hantlangare fylldes av skadeglädje, tjöt om bolsjevismens sammanbrott och profeterade bolsjevikpartiets undergång. Men en klick desertörer kunde ej ens för ett ögonblick få partiet att vackla. Partiets CK brännmärkte dem med förakt som revolutionens desertörer och bourgeoisins hantlangare, varpå den övergick till de löpande ärendena.

Vad "vänster"-socialistrevolutionärerna beträffar, så beslöt de för att bibehålla inflytandet bland bondemassorna, vilka avgjort sympatiserade med bolsjevikerna, att inte ge sig i strid med bolsjevikerna utan tills vidare upprätthålla enhetsfront med dem. Bondesovjeternas kongress, som ägde rum i november 1917 erkände alla den socialistiska Oktoberrevolutionens erövringar och sovjetmaktens dekret. Det ingicks en överenskommelse med "vänster"-socialistrevolutionärerna och några av dessa togs in i Folkkommisariernas råd (Kolegajev, Spiridonova, Prosjjan och Steinberg). Denna överenskommelse existerade dock endast till Brestfredens undertecknande och fattigbondekommittéernas bildande, då det skett en djupgående differentiering bland bönderna och då "vänster"-socialistrevolutionärerna, som alltmera återspeglade kulakernas intressen, arrangerade en revolt mot bolsjevikerna och blev slagna av sovjetmakten.

Från oktober 1917 till januari—februari 1918 hade sovjetrevolutionen hunnit sprida sig över hela landet. Sovjetmaktens utsträckande över det väldiga landets område gick i ett så snabbt tempo, att Lenin kallade det sovjetmaktens "triumfmarsch".

Den stora socialistiska Oktoberrevolutionen hade segrat.

Bland en rad orsaker, som bestämde denna relativt lätta seger för den socialistiska revolutionen i Ryssland, bör följande huvudorsaker framhåvas.

1. Oktoberrevolutionen hade att göra med en så relativt svag, dåligt organiserad, politiskt föga erfaren fiende som den ryska bourgeoisin. Den ryska bourgeoisin, som ännu ej var ekonomiskt befäst samt helt beroende av regeringens beställningar, besatt varken politisk självständighet eller tillräcklig initiativkraft, som behövdes för att finna en utväg ur läget. Den hade varken erfarenhet av politiska kombinationer eller politisk bluff i stor skala, som exempelvis den franska bourgeoisin besitter, eller den skolning i nedriga kompromisser av stor omfattning, som exempelvis den engelska bourgeoisin har. I går hade den ännu sökt samförstånd med den av februarirevolutionen störtade tsaren, och då den därefter själv kom till makten, förmådde den inte tänka ut något bättre än att i allt väsentligt fortsätta den hatade tsarens politik. Liksom tsaren gick även den in för "krig till ett segerrikt slut", trots att kriget blivit

alltför tungt för landet och till det yttersta utmattat folket och hären. Liksom tsaren gick även den in för att i huvudsak bibehålla godsherrarnas äganderätt till jorden, trots att bönderna höll på att förgås av jordbrist och godsägarförtryck. Vad politiken gentemot arbetarklassen beträffar, så gick den ryska bourgeoisin i sitt hat till arbetarklassen ännu längre än tsaren, ty den bemödade sig inte endast att upprätthålla och befästa brukspatronernas och fabriksägarnas ok, utan också att göra det outhärdligt genom att tillgripa masslockouter.

Det är inte att undra på, att folket ej såg någon väsentlig skillnad mellan tsarens politik och bourgeoisins politik och att det flyttade hatet mot tsaren över på bourgeoisins provisoriska regering.

Så länge socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kompromisspartier hade ett visst inflytande bland folket, kunde bourgeoisin söka betäckning bakom dem och bibehålla makten. Men sedan mensjevikerna och socialistrevolutionärerna avslöjat sig som den imperialistiska bourgeoisins agenter och härmed avhänt sig inflytandet bland folket, blev bourgeoisin och dess provisoriska regering hängande i luften.

2. I spetsen för Oktoberrevolutionen stod en sådan revolutionär klass som Rysslands arbetarklass, en klass som härdat i strider, som på kort tid genomgått två revolutioner och på tröskeln till den tredje revolutionen vunnit auktoritet som folkets ledare i kampen för fred, för jord, för frihet, för socialismen. Om det ej hade funnits en sådan ledare för revolutionen som Rysslands arbetarklass, vilken gjort sig förtjänt av folkets tillit, så skulle ej heller förbundet mellan arbetarna och bönderna ha funnits, och utan ett sådant förbund skulle Oktoberrevolutionen inte ha kunnat segra.

3. Rysslands arbetarklass hade en sådan betydande bundsförvant i revolutionen som de fattiga bönderna, vilka utgjorde den väldiga majoriteten av bondebefolkningen. Erfarenheten av åtta månaders revolution, vilken utan vidare kan jämföras med erfarenheten av flera tiotal års ”normala” utveckling, hade ej gått de arbetande bondemassorna spårlöst förbi. Under denna tid hade de haft möjlighet att i handling pröva alla partier i Ryssland och övertyga sig om att varken kadetterna eller socialistrevolutionärerna och mensjevikerna på allvar skulle bryta med godsägarna och gjuta blod för böndernas skull, att det fanns endast ett parti i Ryssland, som inte var förbundet med godsägarna utan redo att krossa godsägarna för att tillfredsställa böndernas behov — det var bolsjevikernas parti. Denna omständighet tjänade som en reell grundval för förbundet mellan proletariatet och de fattiga bönderna. Det faktum att förbundet mellan arbetarklassen och de fattiga bönderna var förhanden, bestämde också medelböndernas uppträdande, vilka länge tvekade och först inför Oktoberupproret avgjort svängde över till revolutionens sida samt anslöt sig till de fattiga bönderna.

Det behöver inte ens bevisas, att Oktoberrevolutionen ej hade kunnat segra utan ett sådant förbund.

4. I spetsen för arbetarklassen stod ett sådant i politiska strider prövat parti som bolsjevikpartiet. Endast ett sådant parti som bolsjevikpartiet, tillräckligt djärvt för att föra folket till ett avgörande stormangrepp och tillräckligt vaksamt för att undgå alla slags undervattensskär på vägen till målet — endast ett sådant parti kunde så skickligt i en gemensam revolutionär flod förena så olikartade revolutionära rörelser som den allmänna demokratiska rörelsen för fred, böndernas demokratiska rörelse för besittningstagande av godsägarnas jord, de förtryckta folkens nationella frihetsrörelse för nationellt likaberättigande samt proletariatets socialistiska rörelse för bourgeoisins störtande, för upprättandet av proletariatets diktatur.

Det står utom allt tvivel, att dessa olikartade revolutionära strömmars förenande i en gemensam mäktig revolutionär flod avgjorde kapitalismens öde i Ryssland.

5. Oktoberrevolutionen började i ett ögonblick, då det imperialistiska kriget ännu var i full gång, då de viktigaste borgerliga staterna var splittrade i två fientliga läger, då de, upptagna som de var av krig sinsemellan och av att försvara varandra, inte hade möjlighet att på allvar ingripa i de ”ryska angelägenheterna” och aktivt gå emot Oktoberrevolutionen.

Det står utom allt tvivel, att denna omständighet betydligt underlättade den socialistiska Oktoberrevolutionens seger.

[... avsnitten 7 och 8, som handlar om tiden närmaste efter maktövertagandet har här utelämnats]

Kort sammanfattning

Under loppet av åtta månader, från februari till oktober 1917, genomför bolsjevikpartiet en ytterligt svår uppgift: det erövrar majoriteten av arbetarklassen, i sovjeterna, det drar miljoner bönder över på den socialistiska revolutionens sida. Det rycker dessa massor undan de småborgerliga partiernas (socialistrevolutionärernas, mensjevikernas, anarkisternas) inflytande, det avslöjar steg för steg dessa partiers politik, som riktar sig mot de arbetandes intressen. Bolsjevikernas parti utför ett väldigt politiskt arbete både vid fronten och bakom fronten vid massornas förberedande till den socialistiska Oktoberrevolutionen.

De avgörande momenten i partiets historia under denna period är Lenins ankomst från emigrationen, Lenins Aprilteser, partiets aprilkonferens och sjätte partikongressen. Ur partiets beslut hämtar arbetarklassen kraft och tillförsikt om seger, finner svar på revolutionens viktigaste frågor. Aprilkonferensen länkar partiet in på kamp för övergången från den borgerligt-demokratiska revolutionen till den socialistiska. Sjätte kongressen inriktar partiet på väpnat uppror mot bourgeoisin och dess provisoriska regering.

Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kompromisspartier, anarkisterna och andra icke kommunistiska partier fullbordar sin utveckling: de blir alla borgerliga partier redan före Oktoberrevolutionen, vilka förfäktar det kapitalistiska systemets oantastlighet och bibehållande. Bolsjevikpartiet ensamt leder massornas kamp för bourgeoisins störtande och sovjetmaktens upprättande.

Samtidigt slår bolsjevikerna ner försöken av kapitulationsmakarna inom partiet — Sinovjev, Kamenjev, Rykov, Bucharin, Trotskij och Pjatakov — att leda partiet bort från den socialistiska revolutionens väg.

I förbund med de fattiga bönderna och stödd av soldaterna och matroserna störtar arbetarklassen under bolsjevikpartiets ledning bourgeoisins makt, upprättar sovjetmakten, grundar en stat av ny typ — den socialistiska sovjetstaten, avskaffar godsägarnas äganderätt till jorden, överlåter jorden till böndernas brukande, nationaliserar all jord i landet, exproprierar kapitalisterna, tillkämpar sig utträde ur kriget — fred, erhåller nödvändigt andrum och skapar sålunda betingelserna för det socialistiska uppbyggets igångsättande.

Den socialistiska Oktoberrevolutionen krossade kapitalismen, berövade bourgeoisin produktionsmedlen och förvandlade fabrikerna och verkstäderna, jorden, järnvägarna och bankerna till hela folkets egendom, till samhällelig egendom.

Den upprättade proletariats diktatur och överlämnade ledningen av den väldiga staten åt arbetarklassen och gjorde den på så sätt till härskande klass.

Härmed inledde den socialistiska Oktoberrevolutionen en ny era i mänsklighetens historia — de proletära revolutionernas era.